

LEGIONÁŘSKÝ

4/2023

Směr

Den válečných veteránů

Legionářské poutě do zahraničí

Z činnosti legionářských jednot

Potopení lodi Alsterufer

Merry Christmas
Happy New Year

PEVNÉ ZDRAVÍ,
MNOHO ÚSPĚCHŮ
A HODNĚ ŠTĚSTÍ
V ROCE 80. VÝROČÍ
BOJE ČESKOSLOVENSKÉ SAMOSTATNÉ OBRNĚNÉ BRIGÁDY U DUNKERQUE
VÁM SRDEČNĚ PŘEJE

PLK. V. V. MUDR. PAVEL BUDINSKÝ, PH.D., MBA
PŘEDSEDA ČESKOSLOVENSKÉ OBCE LEGIONÁŘSKÉ

ÚVOD

Slovo předsedy ČsOL 2

VÁLEČNÍ VETERÁNI

Vzpomínka na bratra generála Kuchynku 3

Vzpomínka na armádního generála Lišku 3

Vítkov v Den válečných veteránů 4–5

Na Praze 2 se opět konal atraktivní program ke Dni válečných veteránů 6–7

Remembrance Sunday 8

Praha 3 připomněla oběť válečných veteránů 9

Společenské setkání válečných veteránů s veřejností v Českém Krumlově 10–11

Piety ke Dni válečných veteránů na jihu Čech 12

Den válečných veteránů v Šumperku 12

Připomenutí Dne válečných veteránů v Olomouci 13

Vzpomínka na válečné veterány zemřelé při výkonu služby v zahraničí 14

Připomenutí Dne válečných veteránů v Písku společně s veterány a školami 15

Ostrava válečným veteránům 16–17

„Na klopách rudly vlčí máky“ 18

Památce dnešních i minulých veteránů 19

Praha 6 válečným veteránům 20

Den válečných veteránů si připomněli u pomník západních letců 21

Kladno si dne 10. listopadu 2023 připomnělo Den válečných veteránů 22–23

Listopadové piety ve Znojmě 23

Památka padlých v okolí Hrotovic 24

Vzpomínková pouť do Bosny a Hercegoviny 2023 25–27

TRADICE

105 let od vzniku Československa si na Vítkově připomněli politici, armáda i veřejnost 28

Hold padlým, přece však vítězným synům 29

105. výročí vzniku samostatného Československa 30

Výročí republiky v Bruntále 31

Oslava státního svátku 28. října v Písku 31

Hold legionářům od Doss Alta 32

Legionářská pouť do Itálie – Doss Alto 2023 33–35

Vzpomínková pouť Argonne 2023 36–37

Obnovený památník v Kišiněvě 38–39

Boj o Utkinský závod 40–41

Počítačová hra Last Train Home 42–43

STALO SE

Pietní setkání u hrobu generála Janouška 44

Projekt obnovy Larischovy vily 45

Pamětní deska dobrovolníkovi britské armády Antonínu Včelkovi 46

Branný den ČsOL na Točné 47

ČINNOST JEDNOT

Pochod po stopách Krále Šumavy ve šlépějích převaděče Františka Wiendla 48

Alej legionářů 49

III. ročník pochodu legionáře Františka Sasáka 50–51

80 let od posledního letu pilota RAF plk. Jana Šťastného 52

Důstojný hrob významnému legionáři z Prachaticka 53

Vojenský den 2023 Strážnice 54–55

90 let od vzniku památníku ve Čkyni 56–57

Tematický den po bojištích Ostravské operace 58–59

Víte, to byla válka 59

Nový prapor ostravské jedničky 60

105. výročí vzniku Československa si připomněli i na Ukrajině 61

HISTORIE

Oldřich Doležal a potopení lodi Alsterufer 62–68

SLOVO PŘEDSEDY

Československé obce legionářské

Vážené sestry, vážení bratři,

dovolte mi, abych vám do nového roku především popřál překonání všech překážek před vás kladených a mnoho příležitostí těšit se na nové výzvy, které vás i nás v nadcházejícím roce čekají. Uplynulé roky pro nás nebyly jednoduché a nelze proto očekávat, že by měl být ten příští jiný. Ostražitost a připravenost se nám vždy vyplatila.

V posledních měsících jste sledovali, nebo byli sami svým dílem účastníky zásadního ohrožení naší činnosti na další období. Na podzim jsme byli nečekaně konfrontováni se zjištěním, že v návrhu státního rozpočtu není obsažena každoroční podpora chodu Československé obce legionářské, která v očích našich předchůdců kompenzovala fakt, že naše organizace po revoluci neobdržela náhradu za svůj historický majetek a její schopnost realizovat své projekty je odkázána na to, jak dalece se nám daří naplňovat své plány prostřednictvím dotačních titulů. Účelné, veřejně prospěšné, transparentní a hospodárné využívání každé koruny, s níž můžeme nakládat, pro nás bylo vždy „naší cestou“ nejen jak si získávat důvěru veřejnosti i představitelů státu, ale především jak naplňovat poslání a program naší více než stoleté organizace.

Vyškrtnutím finanční podpory z návrhu státního rozpočtu jsme se museli vážně zamýšlet i nad krizovou variantou, k níž by patřilo i vracení již získaných dotačních titulů na projekty, neboť na jejich povinnost spoluúcast by se nám nedostávalo vlastních prostředků. To by následně vedlo i k propouštění zaměstnanců, kteří však s sebou po letech práce nesou v českých poměrech unikátní zkušenosti, znalosti a schopnosti nutné k plnění svých úkolů. Drakonické následky byly úhrozu, která před námi stála v případě, že bude státní rozpočet schválen v podobě svého návrhu.

Od počátku jsem proto začal zjišťovat informace k této věci a zároveň jednal na všech úrovních, abych prověřil možnost, že se podpora Československé obce legionářské, ale i dalším demokratickým organizacím a ústavům do státního rozpočtu vrátí. Děkuji všem, kteří na základě mých úkolů v této snaze postupovali a kontaktovali mimo jiné poslankyně a poslance, aby jim vysvětlili, co by ztráta státního příspěvku pro Československou obec legionářskou znamenala. Na tomto místě si poděkování zaslouží i Česká televize, která na tento problém i bez našeho přičinění upozornila a uvedla jej tak do obecného povědomí.

Díky široké podpoře, která se napříč Poslaneckou sněmovnou vzedmula, se podařilo iniciovat pozměňovací návrh, který byl následně poslanci přijat. Nerad bych na někoho zapomněl, děkuoval jsem jim již v mnoha případech osobně, ale chtěl bych zde zmínit alespoň ty, kteří jako první přispěli s pomocí. Poděkování si tak zaslouží 1. místopředsdkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR paní Věra Kovářová, místopředseda sněmovny pan Jan Bartošek či páni poslanci Pavel Žáček a Ondřej Lochman. Velmi potěšitelné je, že se v krátké době sami začali ozývat i další naši podporovatelé z řad poslanců i senátorů, a to ze všech poslaneckých a senátních klubů. Dobrá věc se podařila a děkuji všem, kteří na tom mají svou zásluhu. Díky této podpoře nakonec i Ministerstvo financí ČR v čele s panem ministrem Zbyňkem Stanjuroou uznalo smysluplnost naší žádosti na podporu činnosti.

Sestry a bratři, naše organizace je právě proto respektovaná, že si svou prací, svou otevřeností, demokratickým a humanistickým charakterem tento obecný respekt zasloužila. Děkuji vám za to, že svou činností přispíváte k dobrému jménu Československé obce legionářské. Všechny nás k tomu zavazuje nejen úcta k našim předchůdcům a vědomí hrůz a překážek, které musela naše organizace za sto let své existence překonat, ale především svědomí každého z nás. Jsem vděčný za to, že si představitelé našeho státu uvědomují význam Československé obce legionářské jako hrdé nositelky odkazu československých legionářů, československých zahraničních vojáků druhé světové války a válečných veteránů novodobých válečných a mírových misí naší armády.

Přeji si, abychom ve vzájemném respektu pokračovali ve společné práci i v novém roce 2024.

plk. v. v. MUDr. Pavel Budinský, Ph.D., MBA
předseda Československé obce legionářské

Vzpomínka na bratra generála Kuchynku

br. Jiří Filip

Již to bylo potřetí, co jsme se dne 15. prosince setkali spolu s bratry z litoměřické jednoty ČsOL na hřbitově v Liběšicích. Navštívili jsme společně hrob našeho bratra, místopředsedy ČsOL, válečného veterána druhé světové války brigádního generála Václava Kuchynky.

Ačkoli byla pieta jako vždy komorní, byla o to srdečnější. Poté, co jsme společně položili na Václavův hrob květiny a rozsvítili lucerničku, zůstali jsme u Václava stát a povídali si o něm, o jeho litoměřické jednotě, které dlouhá léta předsedal, a zvláště o jeho energičnosti a vitálnosti, díky které byl schopen se takřka do poslední chvíle účastnit života ČsOL. Vždyť mu již bylo přes devadesát, když v roce 2017 rovnal stuhu věnce ČsOL u Bratrské mohyly v Zborova a o rok později s přehledem držel tempo s ostatními v rámci cesty do Sokolova.

Vzpomeňte prosím na bratra Václava Kuchynku všichni, kdo jste měli tu vzácnou možnost jej poznat, a zvláště pak jeho osobitý humor. ■

Vzpomínka na armádního generála Lišku

ses. Marcela Volfová

Na konci listopadu se konalo tradiční vzpomínkové setkání u příležitosti výročí narození Aloise Lišky, legionáře, velitele 1. čs. obrněné brigády a předsedy Československé obce legionářské v exilu.

Letošní připomínka 128. narozenin generála Lišky připadla na sobotu 25. listopadu, když se u Liškova rodného domu v Záborku u Malé Skály sešli zástupci obce Malá Skála, členové KVH Rota Nazdar, která vzpomínkovou akci již několik let pořádá, členové ČsOL a široká veřejnost. Na úvod se slova ujal člen KVH Rota Nazdar Tomáš Michálek, aby přivítal přítomné a krátce pohovořil o životě generála Lišky. Poté zástupci obce, Roty Nazdar a Československé obce legionářské položili k pomníku, kde čestnou stráž drželi členové Roty Nazdar v dobových uniformách, květinové dary. Po následné minutě ticha, kterou přítomní uctili památku generála Lišky, zazněla dobová Československá hymna, která celou pietní akci ukončila. ■

Vítkov v Den válečných veteránů

MO ČR

Novodobí a také někteří druhováleční veteráni s vlčími máky na klopách uniforem slavnostně nastoupili na pražském Vítkově u příležitosti oslav Dne válečných veteránů. Ten připadá na 11. listopad a připomíná konec první světové války. Památku padlých uctili politici, zástupci armády i veteránských organizací. Ministryně obrany při této příležitosti udělila resortní vyznamenání.

Podle Jany Černochové je 11. listopad oslavou jednoho z nejvýznamnějších svátečních dnů, jenž patří především válečným veteránům, kteří mají za sebou náročné a často velmi nebezpečné zahraniční operace. Třicet se jich v novodobé historii Armády ČR z misí na Balkáně, Středním či Blízkém východě nevrátilo. „Patří k našim novodobým hrdinům, kteří položili život za tuto zemi a za naši bezpečnost a svobodu. V tom se neliší od těch, kteří bojovali za naši zemi za druhé světové války;“ prohlásila ministryně v projevu.

Zatímco druhoválečných veteránů už je jen osm desítek, novodobých účastníků zahraničních misí je přes 16 tisíc a každým rokem jejich počet narůstá. I oni jsou pro naši společnost vzorem v hodnotách, jako jsou vlastenectví, odvaha, čestnost a pokora. Podle ministryně nestačí veteránům pouze vyjadřovat vděčnost, je nutné ji proměnit ve skutky. Mnozí z nich se totiž po odchodu do civilu dostávají do složitých životních situací.

Ministerstvo obrany proto přišlo se zcela novým systémem komplexní péče o válečné veterány, který se bude opírat o zaměstnance vzdělané v sociální oblasti, se zkušenostmi v řízení sociálních projektů a nastavování nových sociálních systémů pomoci tak, aby byla péče co nejefektivnější. „Od ledna budou ve všech krajích působit kontaktní pracovníci, kteří veteránům a jejich rodinám pod odborným vedením Odboru pro válečné veterány a válečné hroby MO budou připraveni pomáhat se základními i těmi nejsložitějšími životními problémy. Tento týden byla také podepsána nová Dohoda o spolupráci mezi Ministerstvem obrany a Charitou ČR, která rozšiřuje okruh adresátů pomoci z Vojenského fondu solidarity na všechny válečné veterány a jejich blízké,“ upozornila na novinky ministryně obrany a poděkovala všem organizacím a spolkům, které se zaměřují na péči a pomoc válečným veteránům.

Podle slov náčelníka Generálního štábu AČR jsou osudy vojáků často velmi různorodé, mají ale jedno společné – ukazují, že čest, statečnost a věrnost nejsou jen slova, protože jsou vždy spojena s činy.

„Na nich teprve stojí svoboda, právo na sebeurčení, demokracie, bezpečnost a prosperita. Bereme to jako samozřejmost,

ale vděčíme za to právě těmto odvážným a odhodlaným lidem," prohlásil.

Ve světle současných i minulých konfliktů byl vždy hybnou silou na bojišti směrem k úspěchu dobře vycvičený a odhodlaný voják. „Za každým vítězstvím vždy stojí mix vůle, vytrvalosti, hrdinství a sebeobětování. Jsem hrdý, že náš národ takové vojáky měl a stále má," zdůraznil generálporučík Karel Řehka.

Ministryně obrany udělila u příležitosti dnešního svátku resortní vyznamenání. Záslužný kříž ministryně obrany ČR III. stupně převzali také tři vojáci za záchranu lidského života: Nadporučík Pavel Gebr včasným zahájením resuscitace zachránil studenta vojenské školy, jemuž se na internátu zastavilo srdce kvůli epileptickému záchvatu. Stejně vyznamenání získali četaři Michal Tomeš a František Vicenda, kteří společně pomohli muži, jenž zkolaboval. ■

Na Praze 2 se opět konal atraktivní program ke Dni válečných veteránů

Náměstí Míru v Praze tradičně hostilo významnou akci určenou k oslavě Dne válečných veteránů a připomínce těch, kteří ve službě obětovali to nejcennější, své životy. Pestrý a atraktivní program pro širokou veřejnost, a především pro školní mládež, se uskutečnil v pátek 10. listopadu. Československá obec legionářská stejně tak, jako v minulých letech, spolupracovala s městskou částí Praha 2 a dalšími partnery na pořádání početně navštívené akce.

Příprava informačních stánků, návoz techniky a další nezbytná podpora akce byly zahájeny v brzkých ranních hodinách tak, aby bylo vše připraveno na příchod prvních skupin školáků, kterých nakonec dorazilo velké množství. Připravena pro ně byla vědomostní soutěž nebo dynamická ukázka Armády ČR. Žáci měli možnost si prohlédnout nejen ukázky současné armádní techniky, výzbroje a výstroje, ale díky stánku Československé obce legionářské, kterému vévodil 76,2mm divizní kanón vz. 42 (ZiS-3), se také seznámit

s historickou výzbrojí a výstrojí československých legionářů i příslušníků čs. zahraničních jednotek za druhé světové války. Sestry a bratři z ČsOL po celý den neúnavně odpovídali na dotazy návštěvníků a předávali propagační materiály.

V rámci programu měli návštěvníci možnost prohlédnout si několik výstav, shlédnout projekce filmů rezortu obrany a armády, ale také si vyslechnout celou plejádu zajímavých přednášek či vyslechnout pěvecká i instrumentální hudební vystoupení.

Slavnostní část byla zahájena ve 14.00 hod. nástupem vlajky ČR a praporu rot Aktivní zálohy Středočeského kraje. Hlavní kaplan AČR plk. gšt. Jaroslav Knichal poté vystoupil s duchovní promluvou a modlitbou, po které následoval tradiční český a anglický přednes básně Na polích flanderských v podání

žáků Základní školy v Londýnské ulici. Úvodní projev patřil starostovi městské části Praha 2 panu Janu Korseskovi, po kterém vystoupili ministryně obrany paní Jana Černochová a náčelník Generálního štábu AČR pan genpor. Karel Řehka. Jménem Československé obce legionářské a Sdružení válečných veteránů ČR vystoupil předseda br. Pavel Budinský, který předně poděkoval všem organizátorům a rovněž přítomným zástupcům veřejnosti za to, že svou účastí vyjadřují svou úctu válečným veteránům. Závěrem projevů patřilo slovo 1. místopředsedovi SVV ČR panu Ladislavu Sornasovi. Žáci z Londýnské následně přečetli jména padlých československých a českých vojáků z novodobých zahraničních válečných a mírových misí. Po minutě ticha a následném předání ocenění následoval pietní akt

u křížového háje, který každoročně vzniká na loučce náměstí u příležitosti Dne válečných veteránů.

V rámci následného bohatého odpoledního programu se z pódia přihlásila ČsOL ještě jednou, když vedoucí projektu Péče o válečné veterány br. Viktor Šinkovec spolu s historikem ČsOL br. Michalem Rakem představili nový svazek z Edice paměti Československé obce legionářské. Válečný veterán a autor vzpomínek s názvem *Moje africká odysea* pan pplk. v. v. Tomáš Blažek stanul na pódium s novou knihou společně s nimi, a jak se ukázalo z následné odezvy, hned několik návštěvníků neváhalo přijet i z velké dálky právě proto, že se dozvědělo, že bude na náměstí Míru kniha představena, což všechny zúčastněné skutečně dojalo. ■

Remembrance Sunday

text br. Jiří Filip
ses. Marcela Volfová

Druhou listopadovou nedělí, jež následovala po sobotním Dni válečných veteránů, pořádalo Britské velvyslanectví v Praze tradiční vzpomínkovou akci, která se koná po celém Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku a nese název Remembrance Sunday.

V našem hlavním městě je každoročně konána na Čestném vojenském pohřebišti Olšanských hřbitovů, kde se nachází část věnovaná více než 250 padlým příslušníkům Commonwealthu. Československou obec legionářskou na důstojné a působivé pietě zastupoval její předseda br. Pavel Budinský, který tak jako v minulých letech pozvání přijal.

Součástí piety, která se odehrávala kolem Ústředního kříže, bylo přednesení modlitby věnované duším padlých vojáků. Za britskou stranu položili věnce Jeho excelence Matt Field

a přidělenec obrany plukovník Jonathan Kitson, rovněž pak zástupci zemí sdružených v Commonwealthu, dále zástupci Ministerstva obrany ČR a Armády ČR a v neposlední řadě také Československé obce legionářské. Zazněly rovněž Česká státní hymna a hymna Spojeného království.

Piety se účastnil se svou chodí rovněž poslední žijící československý příslušník RAF za druhé světové války pan plk. Jiří Pavel Kafka, který před necelými dvěma týdny obdržel od prezidenta republiky státní vyznamenání, a to medaili Za hrdinství. U příležitosti společného setkání mu k ocenění gratuloval předseda ČsOL br. Pavel Budinský. ■

Praha 3 připomněla oběť válečných veteránů

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Volfová

Místopředseda Československé obce legionářské br. Tomáš Pilvousek zastupoval naši organizaci na pietním setkání, které pořádala městská část Praha 3 u příležitosti Dne válečných veteránů. ČsOL významně přispěla k důstojnému průběhu piety díky přítomným bratřím v prvoválečných stejnokrojích, kteří měli pod velením br. Jiřího Charfreitaga mimo jiné na starosti čestnou salvu.

Dějiště vzpomínky nám bylo dobře známo, neboť se jednalo o Pomník obětem světových válek na Čestném vojenském pohřebišti Olšanských hřbitovů. Právě zde pořádá Ústředí ČsOL některé pravidelné piety určené především obětem z první světové války.

Vedení městské části zvolilo jako čas zahájení 14. hodinu, což ve výsledku znamenalo, že účastníci byli z velké části ti, kteří se v dopoledních hodinách zúčastnili nástupu na Čestném dvoře NP Vítkov. Bohužel se počasí krátce před zahájením zhoršilo, a tak prakticky celá pieta propršela, vyjma okamžiku,

kdy měl duchovní promluvu hlavní armádní kaplan pan plk. gšt. Jaroslav Knichal.

Městkou část Praha 3 reprezentoval pan starosta Michal Vronský, který přednesl hlavní projev a poděkoval účastníkům, mezi nimiž nechyběli zástupci rezortu obrany a armády, ale také zástupci diplomatického sboru.

Věříme, že příští rok bude hlavnímu pořadateli více přát i počasí, samotnému setkání se totiž nedalo nic vytknout. ■

Společenské setkání válečných veteránů s veřejností v Českém Krumlově

text ses. Marcela Tolarová
foto Jednota ČsOL v Boleticích

V Den válečných veteránů 11. listopadu 2023 se váleční veteráni již po dvacáté sešli v prostorách Jízdárny českokrumlovského zámku, kde se konal tradiční společenský večer pořádaný Jednotou ČsOL „mjr. i. m. Václava Vokurky“ v Boleticích.

Vstup do Jízdárny se účastníkům plesu otevřel v 18.30 hod. a od té doby do slavnostních prostor přicházeli hosté téměř nepřetržitě. Hned u vstupu měli možnost podpořit sbírku Vojenského fondu solidarity ve prospěch válečných veteránů a připnout si na oděv květ vlíčího máku. O sbírku byl veliký zájem a během chvíle byl sál plný červených kvítků.

S velikou radostí jsme mezi vzácnými hosty opět uvítali ses. Ernestýnu Švorcovou, druhoválečnou veteránku, která si opět nenechala ujít příležitost strávit příjemný večer na tanečním parketu společně se svým partnerem. Letošní ročník navštívila také poslankyně a členka sněmovního podvýboru pro válečné veterány Mgr. Ing. Pavla Pivoňka Vaňková, která v průběhu večera hovořila s mnohými účastníky plesu z řad válečných veteránů. K vzácným hostům patřila také primátorka města České Budějovice paní doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová či starosta Českého Krumlova pan Alexandr Nogrady, který nad společenským setkáním převzal záštitu.

Jsme rádi, že naše pozvání přijal také ředitel divize státního podniku Vojenských lesů a statků Horní Planá pan Ing. Martin Honetschläger či Přednosta újezdního úřadu podplukovník Ing. Marián Varga, se kterými jednota dlouhodobě spolupracuje. Významný den ČR – Den válečných veteránů s námi oslavil také brigádní generál v. v. Ing. Vladimír Trněný.

Zahájení plesu ohlásili trubači Schwarzenberské granátnické gardy, moderátor pan Jiří Werich Petrášek přivítal všechny přítomné a na úvod je vyzval k uctění památky padlých vojáků minutou ticha. Slovo si poté převzal předseda jednoty ČsOL v Boleticích br. Jaroslav Kabele, jménem Ústředí Československé obce legionářské pozdravil přítomné řídicí tajemník ČsOL br. Milan Mojžíš a k přítomným promluvila také paní poslankyně Pivoňka Vaňková následována panem starostou Nográdym.

Poté už taneční parket ovládl charleston v podání taneční skupiny Evil Dancers, kterou na parketě záhy vystřídaly páry tančící do rytmu hudby v podání Fordance Orchestra. V první přestávce převzal pan přednosta podplukovník Marián

Varga z rukou generála Vladimíra Trněného Pamětní medaili k 30. výročí mise UNPROFOR. Dále už večer nesoucí se ve znamení válečných veteránů pokračoval téměř bez přerušení. Hosté mohli vydechnout a dát odpočinout bolavým nohám před půlnocí, kdy proběhlo losování hlavní tomboly.

Jubilejní 20. společenské setkání válečných veteránů s veřejností by se nemohlo uskutečnit bez finanční podpory Ministerstva obrany ČR prostřednictvím projektu ČsOL Péče o válečné veterány, Československé obce legionářské, Jihočeského kraje, města Český Krumlov, Nadace ČEZ a dalších sponzorů, mezi které patří Budějovický Budvar, Fruko Schulz, Karmelitské nakladatelství, Vinařství Martin Šebesta, Resort Olšina patřící pod Vojenské lesy a statky, URC Systems či Volvo. Dovolte mi na tomto místě také poděkovat všem, kteří se podíleli na přípravě a zdárném průběhu celého večera, jmenovitě pak br. Jaroslavu Kabelemu. Všem účastníkům děkujeme za přízeň a těšíme se na viděnou na stejném místě dne 9. listopadu 2024. ■

Piety ke Dni válečných veteránů na jihu Čech

text br. Bohumír Tomášek
foto br. Jiří Dušek

Na jihu Čech se konala spousta pietních akcí ke Dni válečných veteránů 11. listopadu a jednou z nich bylo uctění památky padlých u Pomníku padlým v první světové válce na hřbitově sv. Otýlie v Českých Budějovicích. Z pověření předsedy Jednoty ČsOL v Českých Budějovicích se členové, jmenovitě Václav Dušek, Lenka Dušková, Matěj Dušek, Jiří Dušek s manželkou Renatou a Denis Blábolil poklonili a položili kytici u tohoto památníku.

Při této příležitosti, Dne válečných veteránů, také položili kytici a vzdali poctu i v Hluboké nad Vltavou u hrobu štábního praporčíka in memoriam Kamila Beneše, novodobého válečného veterána, který padl 5. srpna 2018 při plnění úkolů pěší hlídky na misi v Afganistánu poblíž Bagrámu.

Vzdáváme hold všem obětem válečných konfliktů a děkujeme za jejich službu. ■

Den válečných veteránů v Šumperku

br. Vladimír Haitmar

Na Den válečných veteránů, který připadá na 11. listopad, uspořádal spolek členů Československé obce legionářské ze Šumperka a okolí za účasti příslušníků pěší rot Aktivní zálohy Armády ČR při Krajském vojenském velitelství Olomouc a veřejnosti již druhou pietní vzpomínku na paměť ukončení první světové války.

Vzpomínka se konala u památníku se jmény vojáků, kteří zemřeli v období první světové války ve vojenských lazaretech na území města Šumperka. Památník je umístěn v horní části šumperského hřbitova vlevo vzadu za schodištěm, je obklopen stromy a je důstojnou připomínkou padlým ze všech míst Rakousko-Uherska.

Ing. Jiří Skrbek vzdal za pořádající členy úctu všem padlým, připomenul historii vzniku Dne válečných veteránů

a vzpomnul na další záznamy o padlých z první světové války z území města Šumperka.

Další členové Československé obce legionářské přečetli básně, které jsou symboly první světové války a vzpomněli oběti válek z celého šumperského regionu, historii 93. pěšího pluku a 13. zeměbranceckého pluku ze Šumperka. Vojáci ze širokého okolí, soustředění v těchto kasárnách, z nich odcházeli přímo na frontu. Připomenuta byla i historie vzniku samotného pietního místa. Legionáři také zmínili, že pomníky vojáků padlých v obou světových válkách jsou téměř v každé obci okresu Šumperk.

Pietní vzpomínka vyvrcholila položením kytice vojáky Krajského vojenského velitelství Olomouc k památníku.

Členové Československé obce legionářské ze Šumperka a okolí hodlají v nově započaté tradici na připomenutí významného Dne válečných veteránů v příštím roce pokračovat. ■

Připomenutí Dne válečných veteránů v Olomouci

br. Milan Vyhřídál, místopředseda jednoty

Oficiální akce zástupců AČR a Jednoty ČsOL Olomouc 1 „6. čs. střel. pluku Hanáckého“ ke Dni válečných veteránů se v letošním roce po dlouhé době uskutečnila na vojenském hřbitově v Olomouci. Členové naší jednoty v historických uniformách prvního a druhého odboje drželi spolu s příslušníky AČR čestnou stráž u unikátní zrekonstruované hřbitovní kaple z roku 1917.

Akci organizovala olomoucká správa posádky AČR pod vedením pana Radka Sekaniny. Na samotném pietním setkání pak vystoupil náměstek hejtmána olomouckého kraje Dalibor Horák a primátor města Olomouce Miroslav Žbánek. Rozkaz ministryně obrany k tomuto slavnostnímu dni pak přečetl zástupce velitele Pozemních sil AČR gen. Róbert Dziak. Slavnostní setkání bylo ukončeno státní hymnou v podání žáků ZŠ Demlova a SOŠ Olomouc.

Samotný černovírský vojenský hřbitov je pozoruhodnou památkou na území našeho města, která v minulosti bohužel značně trpěla nájezdy různých vandalů a sběračů kovů. V minulých letech však prostor prošel rekonstrukcí, jež místu alespoň částečně vrátila původní pietní charakter. ■

Vzpomínka na válečné veterány zemřelé při výkonu služby v zahraničí

text a foto
manželé Klimovičovi

Už mnoho let si za účasti členů ČsOL připomínáme v Husově sboru v Ostravě-Zábřehu ty, kteří riskovali život, abychom my žili svobodně. Letos, v neděli 12. listopadu, jsme si připomenuli osudy dvaceti devíti vojáků, novodobých válečných veteránů, kteří zemřeli při výkonu služby v zahraničí.

Díky patří všem, kteří přišli zavzpomínat. Mimo jiné i zástupcům vojenských útvarů, kde padlí vojáci sloužili. Odkaz přátel tak může žít dál. Vzpomínková bohoslužba nám připomíná slova, která jsou naší církví hlášána: „...bychom se zděděnou hřivnou životního díla jejich věrně hospodařili a šťastně rozmnoženou odkázali věkům budoucím.“ U těch, kteří své pohodlí, zdraví a často i mnohem více obětova- li pro dobro nás všech, to platí dvojnásob.

Proto až zavítáte k nám do Ostravy, vezměte olej

a zažehněte i vy světlo na hrobu starodružiníka Rudolfa Rajnocha. Stal se pro nás symbolem miliónů dnes již bezjmenných bojovníků naší historie. Snažíme se tak přispět k obrazu naší země, která si váží práce svých předků. ■

Připomenutí Dne válečných veteránů v Písku společně s veterány a školami

Jednota ČsOL Písek zajišťuje již tradičně s městem Písek a 1. ETALON připomenutí tohoto významného dne. Žáci základních škol připravují výzdobu pomníků stejně jako výrobu vlčích máků či dekorací k tomuto dni.

V první části jsme připravili pietní akt v 11 hodin v Palackého sadech za účasti starosty města Michala Čapka a senátora našeho obvodu pana Tomáše Fialy. Oba připomněli význam a historii naší armády. Vystoupení pak doplnil ředitel Prácheňského muzea Jiří Prášek. Při tomto slavnostním setkání byl oceněn pan pplk. Ing. Josef Lanc Pamětní medailí ČsOL III. stupně a sestra Hana Bruncvíková Medailí za podporu projektu Legie 100 v letech 2014–2020. Dále bylo předáno Čestné uznání ČsOL paní ředitelce OS ČČK za podporu legionářských tradic a především projektu POKOS. Okolí bylo pěkně vyzdobeno žáky ZŠ Tylova, za každého žáka jeden vlčí mák, jak dokreslují foto snímky. Podobně u dalších pomníků zdobily i další školy našeho města (vlčí máky, malované kamínky, květiny, trikolory).

V druhé části se konala pieta U lva na Bakalářích, kde ředitel ZŠ Jana Husa Mgr. Jan Adámek převzal před svými žáky Medaili za podporu projektu Legie 100 z rukou místopředsedy naší jednoty br. Jaroslava Pospíšila.

Žáci tak měli před sebou vzor podporovatele našich národních i bezpečnostních tradic. Společně pak položili

ses. Eva Veselá, předsedkyně jednoty

květiny k pomníku a uctili památku obětí válečných konfliktů. K podobné slavnostní pietě došlo na Mírovém náměstí za účasti žáků ZŠ Edvarda Beneše, kteří si okolí pomníku též vyzdobili a připravili krátký program.

Třetí část pak proběhla jako setkání členů Jednoty ČsOL Písek a válečných veteránů v restauraci U Reinerů v odpoledních hodinách. Setkání zahájil br. Bohumír Tomášek, který je koordinátorem péče o válečné veterány. Následně předsedkyně písecké jednoty ses. Eva Veselá rekapitulovala práci jednoty v minulých i letošním roce. Váleční veteráni nám hodně pomáhají při zajišťování akcí našeho ročního plánu. Po promítnutí fotografií z aktivit proběhla milá a bohatá diskuze mezi přítomnými a setkání bylo ukončeno kolem 19. hodiny. Akce byla podpořena Jihočeským krajem. ■

Ostrava válečným veteránům

text br. Martin Lokaj, předseda jednoty
foto Moravskoslezský kraj: Jednota ČsOL Ostrava 1

Členstvo Jednoty ČsOL Ostrava 1 letos vzdalo válečným veteránům u příležitosti jejich svátku hold hned na čtyřech místech, a to jak v podobě tradičních vzpomínkových setkání, tak formou besedy pro širokou veřejnost.

Již v předvečer Dne válečných veteránů jsme se vydali do Příbora, kde na Náměstí Sigmunda Freuda proběhl pietní akt za vlastence a osvoboditele umučené a padlé v letech druhé světové války. Stalo se tak u pamětní desky na radniční budově, která v bronzu zvěčňuje jména místních obyvatel a vojáků Rudé armády, kteří položili své životy v boji s nacismem.

Stejně jako loni, i v letošním roce se 11. listopad v Ostravě připomínal u Památníku válečným veteránům v Parku Čs. letců. Také zde jsme položením květinových darů a skloněním praporu jednoty vzdali hold všem, kdo za naši svobodu

a bezpečí nasazovali a pokládali své životy ve světových válkách i současných konfliktech. Myšlenkami jsme byli zvláště s našimi ukrajinskými přáteli, bránícími už více jak rok svou zemi ve válce s putinským Ruskem.

S květy vlčích máků na klopách jsme tak mohli učinit na tradičním pietním aktu pořádaném Krajským vojenským velitelstvím Ostrava, a to za hojně účasti veteránů, představitelů krajské i místní samosprávy, spolků, dalších institucí

a samozřejmě také široké veřejnosti. Slavnostní událost se stala příležitostí pro udělení ocenění příslušníkům Krajského vojenského velitelství Ostrava. Pamětními medailemi tentokrát přítomné veterány dekorovalo i Sdružení válečných veteránů České republiky pro Moravskoslezský kraj.

Zatímco v Ostravě probíhalo zmíněné setkání, drželi členové jednoty čestnou stráž rovněž v sousedním Rychvaldu, a to u památníku Padlým vojínům ve světové válce, který připomíná rychvaldské rodáky, kteří zahynuli na vzdálených bojištích let 1914–1918.

Poslední setkání ostravských legionářů k letošnímu Dni válečných veteránů pak proběhlo v neděli 12. listopadu, a to v Husově sboru v Michálkovicích. Zde jsme spolu s místní

náboženskou obcí Církve čs. husitské a Paměti národa Moravskoslezského kraje vzpomenu na veterány v modlitbách, při minutách ticha u pamětní desky legionářů a pomníku padlým v první světové válce, ale také besedou, při níž k nám prostřednictvím audionahrávek, uchovávaných Paměti národa, promluvili účastníci druhé světové války. Chybět mezi nimi nemohli někdejší přední činovníci naší jednoty, bratři Mikuláš Končický (1925–2015) a Otakar Riegl (1925–2013).

Na závěr bohoslužby požehnal biskup Olomoucké diecéze Církve čs. husitské br. Tomáš Chytil nedávno udělenému praporu naší jednoty a všem jejím členům, kteří obětavě naplňují historické poslání Čs. obce legionářské na Ostravsku. Šňůra výše zmíněných akcí toho byla ostatně důkazem. ■

„Na klopách rudly vlčí máky“

text br. J. Šimek
foto S. Kindl

Oфициální vzpomínková akce na Teplicku u příležitosti Dne válečných veteránů se uskutečnila v sobotu 11. listopadu před polednem. Lidé v regionu si připomněli památku válečných veteránů všech válek.

Vzpomínku na válečné veterány zahájila akce před Obcí židovskou v Lipové ulici v Teplicích, kde členové Obce židovské Teplice, Jednoty ČsOL v Teplicích a Severočeského leteckého archivu Teplice, z. s., za účasti primátora statutárního města Teplice pana Bc. Jiřího Štábla položili květiny k deskám tří válečných veteránů, J. R. Alexandera, B. Seligera a K. Tausiga.

„Nezapomínejme na oběti a hrůzy válek 20. století, které jsou také pro 21. století velkou výstrahou, abychom neopakovali chyby minulosti. Válečné události však nebyly pouhými historickými milníky, ale byly naplněny konkrétními lidskými osudy. Hrdinství, vztah k vlasti a ochota obětovat se pro dobro ostatních by také v dnešní době měly rezonovat v našich úvahách a konkrétních činech,“ připomněl ve svém vystoupení primátor statutárního města Teplice Bc. Jiří Štábl.

Druhá část vzpomínkové akce u příležitosti Dne válečných veteránů se konala u Pamětní desky československým legionářům – rodákům z Teplicka umístěné na Vojenské lázeňské léčebně Teplice. Zde si zástupci státní správy a samosprávy, členové organizací regionu a občané připomněli oběti Velké války, ve které zahynuly statisíce vojáků a civilistů. Připomenuto bylo i vytvoření nového československého státu v roce 1918. Zazněla také vzpomínka na padlé a přeživší válečné veterány druhé světové války z bojů na západě i východě, ale také vzpomínka na novodobé veterány české armády, kteří se účastnili nasazení v rámci mírových operací a zahraničních aktivit na Balkáně, Blízkém východě, Afghánistánu, Iráku a Africe. Připomenuto bylo, že i z řad novodobých veteránů padlo 30 vojáků a vojaček.

Na počest všech válečných veteránů si připínáme na klopy rudé vlčí máky. Skláníme se před oběťmi všech válek a vzpomínáme s velkou úctou na bojovníky za svobodu, za mír a demokracii.

Součástí vzpomínkového programu bylo přečtení Rozkazu ministryně obrany ČR, položení věnců a květin, připomenutí

Dne válečných veteránů a v závěru akce zazněla státní hymna ČR. Akci organizovala Jednota Československé obce legionářské v Teplicích a Severočeský letecký archiv Teplice, z. s. Vzpomínkové akci byl přítomen spolu s panem primátorem, dalšími zástupci samosprávy a organizací rovněž senátor Parlamentu ČR pan Bc. Hynek Hanza. ■

Památce dnešních i minulých veteránů

br. Alois Petroš, předseda jednoty

Koncem října a začátkem listopadu se členové novojičínské jednoty ČsOL spolupodíleli na organizaci vzpomínkových a pietních aktů ke Dni vzniku samostatného československého státu a ke Dni válečných veteránů v Novém Jičíně a v dalších městech a obcích okresu. Důstojně proběhly zejména ke Dni veteránů v Novém Jičíně a v nedalekém Šenově, s čestnou stráží a hezkým kulturním vystoupením žáků místní školy.

Po pietních aktech, jak se už zvolna stává zvykem, se uskutečnila slavnostní schůze jednoty spojená se setkáním s válečnými veterány a hosty. Schůze se uskutečnila v nově otevřeném Obecním domě v Šenově u Nového Jičína a všem se tam moc líbilo. V úvodním vystoupení novodobého veterána br. Holuba jsme se dozvěděli hodně zajímavostí o novodobých veteránech, mírových misích ale také názory na války „umělé inteligence“ včetně jednoduchého návodu, jak s válkami skončit. V závěru slavnostní schůze předal předseda jednoty ocenění udělená za dlouholetou aktivní práci, účinnou spolupráci a podporu.

Určitě nejvíce úsilí v tomto období věnoval výbor jednoty projektu stálé expozice k připomenutí Legionářské školy pro válečné invalidy na Zámku ve Studénce. Škola tam působila v letech 1919 až 1923 a při průzkumu se v roce 2019 po 100 letech přišlo náhodou na výmalby v původním hudebním salónku. Výbor jednoty usiloval, aby tato významná epizoda v historii zámku byla připomínána stálou výstavou. Po čtyřleté anabázi přesvědčování, covidových, energetických a inflačních krizí bylo koncem července letošního roku rozhodnuto projekt realizovat, místnost restaurovat a expozici otevřít na den přesně k 100. výročí ukončení činnosti legionářské školy.

Obrovským úsilím všech zainteresovaných se skoro neuvěřitelná věc podařila. Slavnostní otevření se uskutečnilo 16. listopadu a všichni přítomní nešetřili obdivem a chválou. Restaurovaná místnost i expozice je opravdu krásná a stojí za shlédnutí. Na zámku je také moc zajímavé, hezké a velmi navštěvované Vagonářské muzeum. Vřelě doporučujeme všem k návštěvě a prohlídce. ■

Praha 6 válečným veteránům

br. Petr Říha
člen PRV ČsOL

Dne 11. listopadu proběhly na stovkách dalších míst pietní vzpomínky k uctění přeživších i padlých vojáků – účastníků světových válek. Nejinak tomu bylo i v městské části Praha 6. Účastníci uctili jejich památku položením květin na Vítězném náměstí u Památníku československým zahraničním vojákům, účastníkům druhé světové války, v Technické ulici

u Památníku parašutistům československé armády a na nám. Svobody u Památníku padlým československým letcům RAF. Všechny tyto památníky nám připomínají hrdiny světových válek. Den válečných veteránů byl příležitostí se jim poklonit.

Akce byla pořádána ve spolupráci s Posádkovým velitelstvím AČR Praha, které zastupoval jeho velitel plk. gšt. Radek Šíba. Kromě zástupce ČsOL se akce účastnil starosta městské části Jakub Stárek, místostarostové Václav Kožený a Marián Hošek, poslanec Parlamentu a radní Prahy 6 Jan Lacina a senátor Jiří Růžička. ■

Pieta za padlé v Bruntále

br. Antonín Zgažar
předseda jednoty

Vsobotu 11. listopadu 2023 si zástupci Jednoty ČsOL v Bruntále připomněli Den válečných veteránů. Sešli se u společného hrobu vojáků z první světové války na starém městském hřbitově. Po projevu předsedy

jednoty položili účastníci kytici a zapálili svíce za všechny padlé ve válkách. Část členů se poté přesunula do Polní ulice, kde stával vojenský hřbitov, a u desek se jmény zde pohřbených vojáků zapálili svíce a položili květiny. ■

Den válečných veteránů si připomněli u pomníku západních letců

br. Radek Gális

Nezapomínejme na hrdiny, kteří nám vybojovali svobodu. Den válečných veteránů si v pátek 10. listopadu dopoledne připomněli lidé před hlavní poštou na Senovážném náměstí v Českých Budějovicích u pomníků západních letců RAF, kteří zahynuli za druhé světové války.

Setkání se zúčastnili iniciátor stavby pomníku Vladimír Vopalecký, předseda českobudějovické jednoty Československé obce legionářské poručík v. v. Bohumír Tomášek, náměstkyně primátorky Zuzana Kudláčková, nový ředitel Jihočeského muzea v Českých Budějovicích Filip Lýsek, předseda Regionální letecko-historické společnosti při Jihočeském muzeu badatel Miroslav Irra a další hosté.

VÝCHOVA K ÚCTĚ

„Službu státu a hrdinství, jaké naši váleční veteráni prokazovali a prokazují, budeme bohužel potřebovat vždycky,“ uvedla v souvislosti se stále zuřícími válkami ve světě náměstkyně primátorky Zuzana Kudláčková. „Vychovávejme, prosím, naše děti k úctě k hrdinům, touze po demokracii a k lidství,“ dodala a poděkovala organizátorům pietní akce za udržování

vzpomínky na bývalé i současné válečné veterány. František Lýsek připomněl výstavy o účasti našich vojáků za druhé světové války, které se konaly v Regionálním muzeu v Českém Krumlově, kde donedávna jako ředitel pracoval.

„Za tenhle pomník děkujeme úsilí Vladimíra Vopaleckého,“ připomněla novinářka Hanka Hosnedlová. „Zpočátku jsme se tu scházeli jen ve čtyřech či pěti, dneska už je nás tady daleko víc,“ upozornila na dvě desítky přítomných. Badatel Miroslav Irra připomněl fakta, že během druhé světové války podnikli naši letci přes 47 000 letů a sestřelili na západní frontě přes pět stovek nepřátelských letadel.

HRDINA BEZ MEDAILE

„Pomník zde stojí od roku 2015 a jsem moc rád, že se jeho odhalení tehdy zúčastnil válečný stíhací pilot RAF, generál Emil Boček, který bohužel letos krátce po stých narozeninách zemřel,“ uvedl Vladimír Vopalecký, pro nějž bylo mnohaleté úsilí o vybudování pomníku srdeční záležitostí. „Můj strýc Josef Vopalecký bojoval totiž za války ve Velké Británii jako noční stíhací pilot a měl prokazatelně dva sestřely. Scházíme se zde u pomníku dvakrát do roka, kdy si společně připomínáme ukončení první světové války 11. listopadu 1918 a druhé světové války 8. května 1945. O vybudování pomníku se zasazoval také plukovník Milan Malý, který se ale jeho odhalení už nedočkal,“ připomněl kulometčíka od Tobruku i pilota 312. čs. stíhací perutě, který by se letos 30. září dožil sta let a který byl několikrát – i letos – neúspěšně navrhován na vyznamenání od prezidenta ČR. ■

Kladno si dne 10. listopadu 2023 připomnělo Den válečných veteránů

text ses. Eva Armeanová
předsedkyně jednoty
foto ses. Edita Volková
a br. Stanislav Pítr

Členové Jednoty ČsOL v Kladně se nejprve zúčastnili připomenutí Dne válečných veteránů před budovou kladenského gymnázia. Studenti této školy vyrobili 1914 vlčích máků. V 10.00 hod. byly položeny věnce u pamětní desky věnované válečnému veteránovi generálporučíkovi Jaroslavu Selnerovi. Minutou ticha byla uctěna památka všech válečných veteránů a zazněla slovenská a česká hymna. Po přivítání hostů a všech přítomných žáci 10. ZŠ Kladno zasadili cedr na počest válečných veteránů. Poté se všichni odebrali „vysadit“ 1914 máků. Máky zapichovali nejen studenti, ale také legionáři, sokolové, zástupci horníků a dalších spolků. Slavnostní ráz celé akci dodala Čestná stráž AČR a Ústřední hudba AČR.

V 11.00 hod. pokračoval Den válečných veteránů pietní vzpomínkou u Pomníku obětí první světové války na náměstí Svobody. Čestnou stáž drželi sokolové ze Sokolské župy budečské. S projevem vystoupila předsedkyně kladenské jednoty ses. Eva Armeanová, přivítala studenty SOU a SOŠ Kladno v čele s ředitelem Petrem Patákem, dále poslance PS PČR Vojtěcha Munzara, náměstkyni primátora města Kladna Roberta Bezděka, zastupitele Krajského úřadu Středočeského kraje Dana Jiráňka, ředitele Sládečkova vlastivědného muzea Zdeňka Kuchyňku, ředitele Městské policie Kladno Michala Strieborného, Ančo Marinova za bulharské krajany žijící na Kladensku, zástupce Klubu hornických tradic a Krajské rady seniorů.

V projevu připomněla historické souvislosti vzniku této tradice. Zmínila kanadského lékaře Johna McCrae, který se konce války nedožil, padl 28. ledna 1918 ve věku 44 let

ve francouzském Wimereaux. Jeho báseň se však stala nesmrtelnou a její odkaz má trvalou platnost. V současné složité mezinárodní situaci přibývá válečných konfliktů a opět umírají vojáci, ale i civilisté. Uvedla také nedávný konflikt v Izraeli.

Minutou ticha byla uctěna památka všech vojáků padlých za první i druhé světové války a také v současných novodobých konfliktech. Byly položeny věnce a kytky. Za Jednotu ČsOL v Kladně věnec položili br. Jan Malý a sestry Eva Armeanová a Miroslava Čížková.

Studentka Natálka zarecitovala báseň Na polích flanderských. Následně ses. Eva Armeanová slavnostně předala Pamětní medaile „100 let ČsOL“ za dlouhodobou vynikající podporu činnosti Československé obce legionářské řediteli SOŠ a SOU Kladno Mgr. Petru Patákovi, řediteli Sládečkova vlastivědného muzea v Kladně PhDr. Zdeňku Kuchyňkovi a poslanci PS PČR Ing. Vojtěchu Munzarovi. Tuto medaili zřídila ČsOL u příležitosti 100. výročí svého vzniku a byla vyrobena v omezeném počtu. Vyznamenaným poděkovala za aktivní spolupráci s kladenskou jednotou a propagaci legionářských myšlenek.

Pietní akt byl zakončen zpěvem české státní hymny. Členové kladenské jednoty si tento významný den připomínají od roku 2012. Poděkování patří všem, kteří přišli uctít památku válečných veteránů. ■

Listopadové piety ve Znojmě

br. František Skřivánek
předseda jednoty

Představitelé města, členové Jednoty ČsOL v Hostěradicích a zástupci řady různých spolků a sdružení si 11. listopadu na hřbitově v Louce ve Znojmě připomněli Den válečných veteránů. Společně uctili památku hrdinů, kteří neváhali bojovat a položit životy za hodnoty, jakými jsou mír a svoboda. Jako symbol úcty všem válečným veteránům ozdobil klopý přítomných květ vličního máku.

Den boje za svobodu a demokracii jsme si společně s představiteli města a spolků a sdružení připomněli vzpomínkovou akcí v pátek 17. listopadu v 8.30 hod. u památníku obětem III. československého odboje v Horním parku ve Znojmě. Společně jsme si připomněli výročí sametové revoluce i události roku 1939, položením květin a zapálením svíček u památníků. ■

Památka padlých v okolí Hrotovic

bř. Radek Říha,
Vladislav a Ivo Smičíkovi

Vzpomínka na válečné veterány je poslední dobou pravidelně připomínána, a i naše sekce z jihozápadní Moravy rokycanské jednoty ČsOL se rozhodla vzpomenout na válečné veterány, rodáky ve svém blízkém okolí.

Expedice v Den válečných veteránů byla zahájena pietními akty v obci Ohrazenice, kde byla vzpomenu památka devatenácti místních rodáků padlých v období první světové války a místních rodaček sester Kovárníkových, které podporovaly desant Anthropoid. V Jaroměřicích nad Rokytnou jsme zapálili svíčky u pomníků obětem první a druhé světové války. Dále naše cesta vedla do nedalekých Dolních Vilémovic, kde jsme se náhodně krátce setkali s paní Dusíkovou a neplánovaně si prohlédli muzeum Jana Kubiše.

Z Dolních Vilémovic jsme se přesunuli na samotu Ostrý nedaleko Myslibořic, kde jsme vzpomenu památky J. Kotáška (desant Spelter). V Hrotovicích jsme navštívili pomník vojáků padlých v první světové válce a památník obětem druhé světové války, kdy v její poslední den zahynulo 114 místních obyvatel a 36 vojáků Rudé armády.

Závěrem byly rozsvíceny svíce věnované památce J. Pospíšila a A. Opálky v Rešicích a v neposlední řadě též padlým z obce Skryje, která zanikla v době výstavby JE Dukovany. Z této vsi se dochovala pouze kaple a pomník obětem první světové války, kde je mezi jinými zmíněn i J. Chramosta, ruský legionář. Jako poslední naše zastavení byl pomníček D. Krivošiny v lese nedaleko Kladerub. Na rozlohou relativně malém území, které se nám podařilo navštívit, lze nalézt množství svědectví o lidech, kteří v minulých dobách tvořili naši historii. ■

Vzpomínková pouť do Bosny a Hercegoviny 2023

br. Miroslav Šindelář

Autobus Ministerstva obrany ČR zaplněný do posledního místečka účastníky poutě po stopách československých vojáků, kteří působili na území Bosny a Hercegoviny v misích IFOR, SFOR a AFOR, vyrazil na týdenní cestu z Prahy v sobotu 7. října brzy ráno.

Více než čtyřicítka cestujících tak zahájila putování, na jejímž itineráři se podíleli především hlavní organizátoři akce – bratři Viktor Šinkovec a Jindřich Plescher. Cestu pořádala Československá obec legionářská ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR.

„Už vloni, kdy jsme uskutečnili podobnou pouť po stopách našich vojáků v misích UNPROFOR a UNCRO, nás napadlo pokračovat v tomto projektu a navštívit místa působení vojáků, kteří na Balkáně reprezentovali naši vlast v misích pod mandátem OSN po rozpadu bývalé Jugoslávie. Opět tak dostali přímí účastníci těchto misí možnost vrátit se do Bosny a Hercegoviny a zavzpomínat,“ uvedl hlavní organizátor br. Šinkovec.

První zastavení poutníků patřilo Českému Krumlovu. Právě tady se nacházela jediná Výcviková základna Mírových sil OSN naší armády. Popravdě – moc z toho, co by připomínalo slavnou historii této základny, nezbylo a mnohým z bývalých vojáků bylo líto, že město pro objekt nenašlo vhodné využití.

V sobotu v odpoledních hodinách poutníci dorazili do chorvatského Zagrebu. Toto město je spojeno s tradicí československých zahraničních misí především tím, že se zde nacházelo hlavní národní velitelství a administrativa, pod kterou spadali například i takzvaní „kontraktátoři“. Tedy ti, v jejichž náplni bylo kromě jiného i uzavírání smluv na využívání objektů pro působení našeho kontingent, či řešení náhrad za případné škody na majetku nejen místních obyvatel.

V chorvatském Zagrebu si účastníci poutě připomněli slavné legionářské tradice, když na hlavním městském hřbitově uctili položením smutečního věnce památku československého legionáře Augustina Kmoška. U jeho hrobu se setkali se členy místního spolku našich krajanů a seznámili se s příběhem legionáře, který byl popraven v době první světové války.

Program následujícího dne v sobě zahrnoval uctění památky obětí v koncentračním táboře Jasenovac, který byl v době druhé světové války nejstrašnějším táborem, kde Ustašovci zavraždili, často bestiálním způsobem, tisíce lidí.

Poté už účastníci poutě zamířili do Bosny a Hercegoviny. Krátká zastávka patřila v Meduvode pomníku připomínajícímu, že zde vzniklo v době druhé světové války první partyzánské letiště.

Po cestě do okresního města Prijedoru poutníci navštívili nedaleké Brezičany, odkud operovala v misi IFOR a SFOR 3. mechanizovaná rota, jejímž velitelem byl také tehdejší kapitán Aleš Opa.

Doslova žhavé chvíle českých vojáků v misi IFOR připomněl svými vzpomínkami generál Josef Proků na Hambarine. V této luxusní části okresního města, kterou naši vojáci znali spíše pod názvem Donji Mahala, se 24. října 1996 mezi 02:15

až 03:45 hod. odehrála mimořádná událost, kdy bylo minami zlikvidováno na 92, v té době opuštěných obytných domů a dvě mešity. Tehdy byl velitelem 6. mechanizovaného praporu podplukovník Josef Prokš, který svým spolucestujícím autenticky popsal nelehké chvíle, které prožívali naši vojáci na nedaleké základně v Donji Ljubiji. Je třeba podtrhnout, že jeho reakce na události z října 1996 byla velmi profesionální. To ocenili nejen nadřízení našeho velitele mechanizovaného praporu, ale také představitelé mezinárodních organizací působících na území Bosny a Hercegoviny.

Následujícího dne účastníci pouti zamířili do obce Arapuša – sídla 2. mechanizované rotы českého praporu. Tady se jim dostalo nečekaně neplánovaného a velmi vřelého přijetí místními členkami ženského spolku, nesoucího jméno první oběti této obce – Jasmínky Čausevič. Srdečné přijetí bylo podtrženo ujištěním, že příchod českých vojáků do obce tehdy přinesl do té doby chybějící pocit bezpečí.

Poté přešel autobus s cestovateli přes most v Otoce na nádherné řece Una, do Bosanské Krupy, kde se v době naší účasti v misích IFOR a SFOR nacházela základna logistiky s mechanizovanou a ženijní rotou. Tady také při pietním aktu uctili položením věnce památku podporučíka in memoriam Ivana Zapadla, který zde tragicky zahynul.

Ostatně právě nedaleko mostu v Otoce, která byla strategickým místem, zažili vojáci 3. mechanizované rotы z Brežican v misi IFOR horké chvíle při zastavování nespokojeného davu protestujících místních občanů.

Po návratu do Prijedoru se ujali hostů členové místního krajského sdružení Česká beseda s dlouholetým předsedou Draganem Hrastkem. Při srdečném setkání došlo dokonce i na české a slovenské lidové písně, kterými se členky krajského sdružení pochlubily svým hostům. Ti jim na oplátku spontánně odpověděli také několika písněmi.

Dalším místem zastavení v programu vzpomínkové poutě po Bosně a Hercegovině byla v Prijedoru budova CIMIC, ze které naši vojáci ve spolupráci s dalšími příslušníky mnohonárodní divize poskytovali pomoc místnímu obyvatelstvu při obnově válečným střetem poničené infrastruktury. Realizovali zde řadu potřebných projektů k obnově hospodářství, ale třeba se také podíleli i na vybudování nové dializační jednotky v místní nemocnici či obnově škol. Pomáhali organizacím ze světa i Česka s tím, aby se cílená humanitární pomoc dostala k těm, kteří ji nejvíce potřebovali.

Generál Josef Prokš se v dalším zastavení v Donji Ljubiji – na místě, kde dne 19. ledna 1996 začali naši vojáci pod velením náčelníka štábu 6. mechanizovaného praporu majora Lubomíra Frka budovat velitelství českého praporu – podělil o své osobní zážitky při plnění úkolů v misi. Zavzpomínal na události, které ho budou provázet po celý život a které ovlivnily jeho kariéru vojáka. Připomněl, že čeští vojáci své úkoly v misi vždy čestně splnili.

Stanoviště tehdejší 1. mechanizované rotы IFOR/SFOR ve Starém Majdanu navštívili poutníci po zdolání cesty, na které řidiči autobusu dokazovali své řídicí umění. Tady si prohlédli místo, kde kdysi stávala základna rotы a byli potěšeni faktem, že život se zde vrátil do normálních kolejí, o čemž, tak na mnoha jiných částech, svědčily honosné stavby a nové či opravené náboženské stavby.

Účastníci poutě měli možnost zastavení se v dalším z okresních měst, a to v Sanském mostě, kde podobně jako v Prijedoru působilo centrum pro spolupráci s civilním obyvatelstvem. Také tady obdivovali honosné stavby a konstatovali, že po válce, nebýt pomníků, zde není ani stopy.

Ve středu 11. října cestovatelé naplnili další část programu z itineráře a prohlédli si objekt, ve kterém působilo v době zahraničních vojenských misí v Banja luce mnohonárodní

velitelství divize Jihozápad. O své zážitky se s ostatními podělili někteří z účastníků poutě, kteří zde působili.

Ve Stipjaniči poté při pietním aktu vzdali čest a uctili památku třech letců, kteří zde se svým strojem Mi-17 dne 25. října 1998 havarovali.

Závěr poutě po stopách československých vojáků v zahraničních misích v Bosně a Hercegovině patřil jejímu hlavnímu městu Sarajevu. Díky skvělému výkladu PhDr. Miroslava Husa, místopředsedy plzeňské jednoty ČsOL, se mnozí z cestovatelů dozvěděli o českých stopách, které zde, v tomto nádherném městě, zanechali čeští stavitelé a architekti. Vždyť s jejich jménem je zde spojeno na 46 významných veřejných budov.

Neméně poutavými byla také slova Miroslava Husa o atentátu na následníka trůnu Rakousko-uherské monarchie – arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este. Na autentickém místě na Latinském mostě přes říčku Mjacka přítomným pohovořil

nejen o známých skutečnostech, ale svěřil se i s nejnovějšími poznatky historiků – badatelů. Upozornil, že stále ještě existují bílá místa v souvislosti s atentátem na následníka Habsburské monarchie.

Program itineráře cesty byl vyčerpán a snad všichni účastníci mohli být spokojeni s jeho bohatostí. Zcela určitě si pochvalovali, že do seznamu cestujících byli vybráni lidé, kteří v místech, která navštívili, nejen působili, ale i o nich ostatním hodně řekli. Podělili se o nevšední osobní zážitky. Konstatovali, že pouť se vydařila, splnila jejich očekávání, a tak je třeba poděkovat hlavním organizátorům, za které br. Šinkovec slíbil, že se v příštím roce snad povede uskutečnit další pouť, která tentokrát bude určitě přitažlivá pro vojáky, kteří působili v misi KFOR.

Zvláštní poděkování také patří řidičům Ministerstva obrany ČR, kteří svou profesionalitou zcela určitě přispěli ke zdárnému průběhu akce. ■

105 let od vzniku Československa si na Vítkově připomněli politici, armáda i veřejnost

Ministerstvo obrany ČR

Nejvyšší ústavní činitelé v čele s prezidentem republiky Petrem Pavlem, váleční veteráni, armáda i veřejnost si 28. října dopoledne u Národního památníku na Vítkově připomněli výročí vzniku samostatného československého státu. Při této příležitosti prezident propůjčil čestný název Velitelství pozemních sil AČR a bojový prapor Praporu podpory nasaditelných sil.

Tradiční pietní akt na pražském Vítkově oslavy 105. výročí vzniku samostatného Československa zahájil.

Přesně v 10 hodin Ústřední hudba AČR přivítala prezidenta republiky Petra Pavla, který provedl přehlídku nastoupených jednotek a vojáky pozdravil. Za doprovodu husitského chorálu Ktož sú boží bojovníci pak Čestná stráž přinesla historické bojové prapory.

Následoval ceremoniál položení věnců: jako první památku padlých utčil prezident republiky Petr Pavel, po něm premiér Petr Fiala, předseda Senátu Miloš Vystrčil a předsedkyně Sněmovny Markéta Pekarová Adamová. Společný věnec k památníku položila také ministryně obrany Jana Černochová a náčelník Generálního štábu AČR generálporučík Karel Řehka. Průvod uzavřeli zástupci Československé obce legionářské, vojenských a leteckých přidělců a Sokola. Minutou ticha přítomní utčili padlé československé vojáky.

Velitel Praporu podpory nasaditelných sil Rakovník poté z rukou prezidenta převzal pro svůj útvar bojový prapor. Propůjčená standarta má příslušníkům tohoto vojenského útvaru připomínat povinnost připravovat se k obraně České republiky, bránit ji proti vnějšímu napadení a plnit úkoly, které pro ČR vyplývají z mezinárodních smluvních závazků o společné obraně proti napadení.

Velitelství Pozemních sil AČR byl prezidentem propůjčen čestný název „Armádního generála Vojtěcha Borise Luží“.

Čestný název vyšíty na stuze, jež se připevňuje k bojovému praporu útvaru, má jeho nositele vést k hrdosti a vysoké odpovědnosti za přípravu k obraně ČR a za plnění úkolů, které pro Českou republiku vyplývají z mezinárodních smluvních závazků o společné obraně proti napadení.

Slavnostní ceremoniál, který trval zhruba půl hodiny, uzavřel pochod jednotek a průlet nadzvukových letounů JAS-39 Gripen a vrtulníků Mi-24 a Mi-171.

„Je velmi důležité si 28. říjen připomínat, protože slavíme nejen 105. výročí vzniku našeho samostatného státu, ale připomínáme si i obrovskou sílu a energii našich legionářů, kteří stáli na pozadí vzniku samostatného čs. státu,“ prohlásila v rozhovoru s médii ministryně obrany Jana Černochová a připomněla, že součástí tehdejšího nově vzniklého Československa byla i část Ukrajiny a s touto zemí nás tedy pojí velká historická minulost. ■

Hold padlým, přece však vítězným synům

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Volfová

Československá obec legionářská pořádala na pražském náměstí Pod Emauzy odpoledne 28. října každoroční vzpomínku na padlé československé legionáře, a to právě s důrazem na jejich nenahraditelný podíl na vzniku samostatného československého státu. Z Vítkova tak mnozí, jak vzácní hosté, tak členové ČsOL a další účastníci, zamířili na vltavské nábřeží.

Pieta se tradičně konala při obnoveném Pomníku „Praha svým vítězným synům“, který krátce před zahájením ceremonie začalo ozařovat slunce, jež se toho dne ukázalo poprvé.

Zahájení uvedl armádní trubač signálem Pozor!, načež se nosiči chopili věnců a kytic jednotlivých zástupců institucí a spolků a vyrazili v zástupu pokládat květinové dary u pomníku. Poté, co se vzácní hosté poklonili památce padlých československých legionářů, byli spolu s válečnými veterány a zástupci veřejnosti přivítáni.

Piety se účastnili předseda Senátu Parlamentu ČR pan Miloš Vystrčil, 1. místopředseda Senátu Parlamentu ČR pan Jiří

Drahoš, 1. místopředsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR paní Věra Kovářová, primátor hlavního města Prahy pan Bohuslav Svoboda, starosta městské části Praha 2 pan Jan Korseska, vrchní ředitel Sekce obranné politiky a strategie Ministerstva obrany ČR pan Jan Jireš, ředitel Sekce plánování schopností MO pan brig. gen. Miroslav Feix, ředitel Odboru pro válečné veterány a válečné hroby MO pan plk. Robert Speychal, velitel Hradní stráže pan plk. gšt. Jaroslav Ackermann a pořadatelskou ČsOL reprezentoval její předseda br. Pavel Budinský.

V četných projevech hostů byla vyzdvihována role československých legionářů v boji za samostatný stát a pro naši organizaci byla zvláště důležitá slova díky za pořádání vzpomínkového setkání i za práci Československé obce legionářské obecně.

Důstojný průběh piety, který se konal za velkého zájmu metropolitních i celostátních médií, zakončily tóny Slovenské a České státní hymny v podání Ústřední hudby AČR. Závěrem je třeba poděkovat všem účastníkům a za spolupráci Ministerstvu obrany ČR, Posádkovému velitelství Praha a rovněž početné stráži stejnokrojovaných sokolů. ■

105. výročí vzniku samostatného Československa

text ses. Eva Armeanová
předsedkyně jednoty

foto ses. Kateřina Husárová a br. Stanislav Pítr

JEDNOTA ČsOL V Kladně

Tento významný den jsme si připomněli nejprve 21. října 2023 v Lánech u hrobu T. G. Masaryka. V Kladně to bylo 25. října 2023 v 10.00 hod. u pomníku na náměstí Svobody. Pietního aktu se zúčastnili zástupci Statutárního města Kladna, členové Československé obce legionářské Kladno, Spolku pro zachování odkazu českého odboje, studenti kladenského gymnázia a žáci 10. ZŠ Kladno. Gabriela Havlůjová přivítala všechny přítomné, s krátkým projevem vystoupila předsedkyně Jednoty ČsOL v Kladně ses. Eva Armeanová. Minutou ticha jsme uctili památku všech legionářů, kteří se význačnou měrou podíleli na vzniku Československé republiky. Byly položeny věnce a kytice. Za kladenskou legionářskou jednotu věnec položila delegace ve složení ses. Eva Armeanová, br. Jan Malý a ses. Jarmila Barešová. Na závěr pietního aktu jsme zazpívali českou státní hymnu.

Dne 25. října se rovněž uskutečnila připomínka 105. výročí ve Slaném. Každoročně je pokládání věnců provázeno hudbou Dvořáčkou a tradičně se ve slánském divadle koná slavnostní večer u příležitosti státního svátku vzniku republiky. Slavnostní setkání bylo zahájeno v 17.00 hod. kulturním vystoupením. Poté se slova ujali starosta královského města Slaný Martin

Hrabánek, místostarostové David Vondráček a Pavel Rubík. Bylo oceněno pět osobností ze Slaného a také starosta a senátor Bolatic Herbert Pavera, a to za dlouhodobou spolupráci mezi Slaným a Bolaticemi, malou obcí na Hlučínsku, která byla za druhé světové války velmi poničena a děti místních občanů v letech 1946–1949 jezdili do slánských rodin na prázdniny. Všichni obdrželi pamětní list u příležitosti 105. výročí vzniku samostatného Československa.

Místostarosta Radek Vondráček vyjádřil hluboký respekt k oceněným a poděkoval za jejich dlouholetou činnost. V závěru večera předsedkyně Jednoty ČsOL v Kladně ses. Eva Armeanová pozdravila přítomné, vyjádřila poděkování za dlouholetou podporu a šíření legionářských tradic a předala Pamětní medaili „100 let ČsOL“ starostovi Martinu Hrabánkovi. Spolupráce ČsOL se slánskou radnicí trvá již více než čtvrt století, prakticky od počátku činnosti obnovené kladenské jednoty, kdy se prvním předsedou stál slánský patriot, válečný veterán pplk. Josef Petiška.

Starosta Martin Hrabánek poděkoval za ocenění, velmi ho potěšilo. Po skončení oficiální části jsme si mohli

popovídat. Pozdravili jsme se s panem senátorem a starostou Herbertem Paverou, kterého známe z Bolatic, kam každý rok přijíždíme na pietní akt v rámci připomínek Ostravské operace. Zavzpomínali s paní Rubíkovou, vdovou po starostovi Ivo Rubíkovi, který se o činnost ČsOL Kladno velice zajímal, s Jaroslavem Hložkem, bývalým tajemníkem a dalšími.

V sobotu 28. října se členky naší jednoty Helena Ganická a Věra Bílková zúčastnily vzpomínkového setkání k uctění památky padlých československých legionářů v Praze na náměstí Pod Emauzy, které organizovala ČsOL. ■

NEZAPOMÍNÁME!

Výročí republiky v Bruntále

br. Antonín Zgažar
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V BRUNTÁLE

Vpátek 27. října 2023, v předvečer státního svátku, si členové bruntálské legionářské jednoty připomněli 105. výročí vzniku samostatného československého státu. V 17 hodin se sešli na Zámeckém náměstí u památníků připomínajících 50. a 100. výročí vzniku našeho státu. Předseda jednoty ve svém projevu připomněl události, které vedly k vyhlášení samostatného Československa. Také

se věnoval situaci v našem městě a celém pohraničí na podzim 1918, kdy místní německé obyvatelstvo Československo odmítlo.

Po projevu účastníci položili k památníku květinu a zapálili svíci. Na závěr vzpomínkové akce čestná stráž ve vojenských prvorepublikových uniformách vypálila čestnou salvu. ■

Oslava státního svátku 28.října v Písku

JEDNOTA ČsOL V PÍSKU

ses. Eva Veselá
předsedkyně jednoty

Vsobotu 28. října se v 16 hodin sešli zástupci města, institucí, spolků a dalších občanů na Mírovém náměstí v Písku, aby si společně a slavnostně připomněli 105. výročí vzniku Československa. Obec legionářská již tradičně předává ocenění vyznamenaným osobám. Tentokrát to byla paní Radka Maxová, poslankyně Evropského parlamentu, pan senátor Tomáš Fiala a rtm. Miroslav Toman z 42. mechanizovaného praporu AČR Tábor za podporu činnosti ČsOL, především branně bezpečnostních aktivit v rámci POKOS.

Ve spolupráci s 1.ETALON, CČSH a městem následoval slavnostní koncert k 28. říjnu v podání sdružení Classicon XX v Husově sboru v Písku. Hezký zážitek ukončil milými slovy pan senátor Tomáš Fiala a závěrem poděkoval účinkujícím předáním květin. ■

text br. Petr Tolar, foto ses. Zuzana Paňová

Hold legionářům od Doss Alta

Ve čtvrtek 21. září 2023 jsme si připomenuli již 105. výročí hrdinné obrany alpského vrcholku Doss Alto nad Gardským jezerem československými legionáři. Vzpomínkové setkání se uskutečnilo u legionářského památníku na čestném vojenském pohřebišti Olšanských hřbitovů v Praze. Akci uspořádala Československá obec legionářská ve spolupráci s Ministerstvem obrany České republiky a s podporou Posádkového velitelství Praha.

Na udatnost legionářů v boji o Doss Alto přišli v den 105. výročí vzpomenout zástupci ČsOL, státní správy, městské samosprávy, ozbrojených sil, slovenské ambasády a veřejnosti. Čestnými hosty byli předseda Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost Senátu Parlamentu České republiky pan Pavel Fischer, radní Hlavního města Prahy pan Michal Hroza, přidělenec obrany Slovenské republiky v Praze generálmajor Miroslav Kocián, vedoucí Kanceláře Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky pan Martin Plíšek, ředitel Krajského vojenského velitelství Hlavního města Prahy plukovník Pavel Mareček a jeho zástupce podplukovník Pavel Kácl, za Vojenskou kancelář prezidenta republiky podplukovnice Petra Vráblíková, zástupce Odboru pro válečné veterány a válečné hroby Ministerstva obrany České republiky pan Jan Benda a za Československou obec legionářskou řídící tajemník br. Milan Mojžíš. Za asistence vojáků Čestné stráže Armády ČR položili hosté své květinové věnce k patám památníku a minutou ticha uctili památku zemřelých.

Pan senátor Fischer vystoupil s projevem, ve kterém vyzdvihl, že boj legionářů o Doss Alto byl jen malou, ale nemálo významnou kapitolou boje za samostatný československý stát. A že stejně, jako jej lze vnímat jako významnou historickou událost, je třeba myslet na krutosti války prožívané jednotlivými muži ve zbraní. V tom se války nikdy nemění.

Za Ozbrojené síly České republiky pronesl projev plukovník Pavel Mareček, ředitel KVV Hlavní město Praha. Jeho řeč byla věnována od vojáka vojákům. Zakončil ji citací z denního divizního rozkazu č. 105 z 24. září 1918 generála Andrea Grazianiho, velitele československé legie v Itálii.

Br. Milan Mojžíš vystoupil se závěrečným projevem za pořádající ČsOL. Ten vyzdvihl přínos bojového vystoupení legionářů na Doss Altu k úsilí za vznik samostatného československého státu svým ohlasem v Itálii a ve světě. Neopomněl také dodat, že na bojovníky od Doss Alta čekal hned po návratu do vlasti další úkol – zapojit se do obrany hranic mladé republiky.

Po projevech zazněly státní hymny Slovenské a České republiky. Po jejich doznění se moderátor br. Jiří Filip, organizační tajemník ČsOL, se všemi přítomnými rozloučil, čímž bylo pietní shromáždění ukončeno. Pro úplnost však ještě doplnil, že ostatky popravených legionářů zajatých na Doss Altu, jakož i dalších popravených legionářů, jsou pochovány pod bílými kříži v půlkruhu kolem legionářského památníku. ■

Pieta za padlé, kterou jsme v náhradě za neuskutečněný výstup na Doss Alto uspořádali v Nago

Legionářská pouť do Itálie – Doss Alto 2023

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Volfová

Po návratu z pietního aktu k výročí Doss Alta na Olšanských hřbitovech ve čtvrtek 21. září se na Ústředí ČsOL přistoupilo k posledním přípravám na večerní odjezd legionářských poutníků do Itálie. Cestu podpořilo Ministerstvo obrany ČR poskytnutím autobusové dopravy pro uskutečnění tradiční výpravy na místa spojená s bojem československých legionářů za vznik samostatného československého státu. Odjezd od garáží v ulici Generála Píky ve 22.00 hod. odstartoval přes dva a půl tisíce kilometrů dlouhou cestu po severní Itálii.

Zatímco jsme noc strávili cestou přes Alpy, první zastávka byla zamýšlena jako odpočinková, abychom si protáhli mnohahodinovým sezením ztuhlá těla. Po příjezdu do Rovereta jsme proto navštívili místní vyhlášené a velmi navštěvované muzeum na zdejší hradě, které má rozsáhlé expozice, a to nejen k dopadům první světové války na zdejší kraj, ale také s mnohými odkazy na československé legionáře. Prvního dne nám nepřálo jednak počasí, a zároveň se zastavení v Roveretu nečekaně zkomplikovalo ztrátou jedné z poutnic. Byť vše nakonec dobře dopadlo, jednalo se o nepříjemnost hned na počátku. Na druhou stranu díky tomu všichni poutníci pochopili, že se ve vlastním zájmu musí vyvarovat tomu, aby se v podobné situaci rovněž vyskytli. Celkem to fungovalo.

Když jsme po poledni dorazili na naše první ubytování v Nago, bylo počasí již velmi špatné a dešť velmi vytrvalý. To vedlo místní alpiniky v čele s nám tak drahým Carlo Zanonim

Příchod stráží státní vlajky a praporu ČsOL do Ossaria na Castel Dante

k rozhodnutí, že nebude možné z důvodu bezpečnosti vystoupit na kótu Doss Alto. Pro mnohé účastníky to bylo velmi smutné rozhodnutí, nejvíce pro ty, pro které to měla být jejich první návštěva legendárního bojiště československých legionářů.

Zvolen byl náhradní program, který zahrnoval pietní akt u pomníku přímo v Nago. Pieta byla sama o sobě dosti poznamenána velmi silným deštěm. Následně jsme přijali pozvání pana starosty Gianni Morandiho do kulturního domu Torbole, který se nachází přímo na nábřeží Lago di Garda. Mimo jiné jsme byli informováni formou přednášky a prezentace o novém pomníku, již třetím, který svým padlým zřídili Italové na vrcholku Doss Alto, a který jsme bohužel nemohli shlédnout poprvé osobně.

Druhý den, v sobotu 23. září, kdy se již vyčáslilo, jsme se opět vydali do Rovereta, kde byla naším cílem kostnice na Castel Dante, kde se nachází i ostatky československých legionářů, které byly po válce exhumovány v tomto kraji. Společný pietní akt byl velmi působivý a ze strany italských přátel početně navštívený. Následně jsme přešli k ikonickému Zvonu míru a navštívili s ním spojenou expozici. Vzhledem k tomu, že odbijí v neděli, neměli jsme tentokrát možnost jej spatřit a slyšet v chodu.

Hold padlým před pamětní deskou československým legionářům v roveretském Ossariu

Společná fotografie s alpíny u pomníku čs. legionáře Josefa Sobotky

Následně nás čekala více než dvouhodinová cesta do Pieve di Bono, kde jsme si po příjezdu s místními připomněli památku statečného československého legionáře Josefa Sobotky, který zde byl po svém zajetí veřejně popraven 25. července 1918 rakouskými vojáky. V podvečer jsme již byli zpět u Lago di Garda, a to ve vinicích za Rivou, kde byl popraven jeden z nejznámějších mučedníků italských legií Alois Štorch. S ním jsme si připomněli i jeho v boji padlého soupeřnicka bratra Leopolda Jeřábka. Onoho dne nás čekalo ještě jedno zastavení, a to ve vsi Campi vysoko nad Rivou, kde jsme na místním hřbitově uctili památku padlých vojáků z rakousko-uherské armády, pocházejících z Českých zemí. Po následném milém posezení v místní baitě jsme se serpentinami vydali zpět na ubytování v Nago.

Vrcholným dnem týdenní cesty měl být nedělní program, který zahrnoval jako vždy okázalou pietu v Arco, kterou místní obyvatelé, od alpínů, policistů, duchovních, až po představitele samospráv, státní moci a spolků, projevují úctu československým legionářům, kteří byli zajati v boji o Doss Alto a následně popraveni za Arcem oběšením na olivovnících. Velmi jsme přivítali, že za českou stranu byl přítomen náš velvyslanec v Římě Jeho excelence Jan Kohout. Program začal mší v místním kostele Nanebevzetí Panny Marie, jehož autorem byl stavitel Giovanni Maria Filippi, jenž je zároveň autorem Matyášovy brány na Pražském hradě, první světské barokní architektury u nás.

Středověkými ulicemi Arca se poté vydal dlouhý průvod k soše sv. Václava, kde již byl nově instalován informační panel, který jsme v sobotu po příjezdu předali alpínům. Cílem průvodu ale byl pomník popraveným legionářům, kde se odehrál krásný pietní akt v režii místních alpínů. Při této příležitosti jsme předali Pamětní medaili „100 let ČsOL“ pěveckému souboru Coro Castel della Sezone S. A. T. di Arco, který každoročně doprovází piety věnované čs. legionářům, a to i neuvěřitelným způsobem aranžovanou českou hymnou – v češtině i italštině. Na místě položili smuteční věnce spolu s panem velvyslanecem, alpíny, a zástupci místních úřadů, také zástupce Ministerstva obrany ČR a členové Předsednictva Republikového výboru ČsOL. Při následném posezení v nedaleké baitě předala ses. Eva Armeanová ocenění ČsOL do rukou Carlo Zanoniho pro historika Tiziana Bertè, který se ze zdravotních důvodů nemohl účastnit. Rádi bychom setrvali déle, ale bylo třeba poděkovat, rozloučit se a vydat se do Vicenzy na přespaní.

Momentka z piety v Arcu za popravené čs. legionáře

V pondělí jsme vykonali pietní akt na hřbitově rakousko-uherských vojáků a čs. legionářů v Cittadelle. Po krátké prohlídce nesmírně zajímavého pevnostního města jsme zamířili dále, cílem byla Fossalta di Piave. Deska věnovaná památce zde padlých legionářů a pamětní deska Jana Čapka bohužel nebyly zjevně provedeny kvalitně a je třeba uvažovat o jejich náhradě vzhledem k dezolátnímu stavu. U San Dona di Piave jsme spolu se zástupci místní radnice uskutečnili pietní akt na místě poprav Bedřicha Havleny a dalších legionářů.

Krásný památník v nádherné krajině vždy kontrastuje se skutečností, že zde byl popraven Alois Štorch

Předání ocenění ČsOL pěveckému souboru Coro Castel z Arco

Důstojný pietní akt proběhl také u desky popravených v Collalto

Odměnou za velmi horký den ve stejnokrojích a společenském oděvu byla možnost pozdně večerního koupání v moři v Lido di Jesolo, kde bylo naše poslední ubytování.

Předposlední den v Itálii byl rovněž logisticky velmi náročný a od počátku nás provázela časová ztráta vzhledem k neočekávaně dlouhé první pietě na hřbitově ve Follině, kde bylo péčí místních alpinů obnoveno pohřebiště rakousko-uherských vojáků, mezi nimiž je i řada rodáků z Českých zemí. O to svižnější pak byla návštěva muzea ve Vittorio Veneto, kde jsme se setkali i s našimi krajany a kde nás provázel admirál ve výslužbě Roberto Domini, jenž nás následně doprovodil do místního sacraria.

Ve 13.00 hodin již jsme stáli se starostou Conegliana v ulici Československých mučedníků, kde jsme společně uctili památku 15 zde popravených legionářů. Následovala urychlená cesta na Collalto, kde jsme byli očekáváni alpíny u domku u Via Morgante, na němž je deska dalším 10 popraveným legionářům. Po srdečném průběhu pietního aktu jsme přijali pozvání alpinů do samotné vsi Collalto na společenské setkání s občerstvením. Onoho dne jsme vykonali pietní akt i v Oderzu, kde byli pešáky 64. uherské divize popraveni dva naši legionáři.

Středa 27. září byla dnem návratu. Dopoledne jsme nepomněli navštívit místo poprav Aloise Herziga a Františka Turpiše v San Stino di Livenza a úplně posledním pietním aktem, kterým jsme v Itálii vzdali hold našim předkům bylo položení květinových darů k pomníku padlým rakousko-uherským vojákům na městském hřbitově sv. Víta v Udine.

U pamětní desky jednoho ze zakladatelů italské legie Jana Čapka

Kladení společného květinového daru k pamětní desce popravených legionářů v Coneglianu

Naši stejnokrojovaní bratři s prezidentským praporem – vzácnou relikvií Ossaria ve Vittorio Veneto

Následujících 700 km se neobešlo bez komplikací vzhledem k dopravní situaci, přesto se podařilo dorazit podle itineráře ve 23.00 hod. na minutu přesně ke garážím gen. Píky a účastníci se mohli rozjet do svých domovů po republice posledními vypravovanými spoji.

Závěrem mi dovoluťe osobně poděkovat těm, kteří se na přípravě poutě podíleli, a to zejména br. Milanu Mojžíšovi, ses. Marcelu Tolarové a Jozefu Špánikovi. Srdečně děkuji všem účastníkům poutě za čestnou stráž u pomníků, důstojnou reprezentaci a milou společnost, zvláště mi dovoluťe za nepostradatelnou pomoc poděkovat ses. Marcelu Volfové a br. Ondřeji Oskaru Dürrerovi. Hluboký respekt vyjadřuji k brilantně odvedené práci našich pánů řidičů Aleše Habra a Jakuba Koláře, kteří nás překážkám navzdory všude dostali a nakonec bezpečně dovezli domů. ■

Vzpomínková pouť Argonne 2023

Pietní akt u pomníku padlým v Terronu

text br. Michal Rak
foto br. B. Bubník, ses. E. Volková, Pax Terronská

V letošním roce jsme si připomenuli řadu 105. výročí spojených s boji našich legií za první světové války. Jedním z nich je také nasazení čs. brigády v prostoru francouzských obcí Terron a Vouziers. Při této příležitosti proběhla do těchto pro náš odboj důležitých míst autobusová pouť.

Vyprava vyrazila z tradičního odjezdového místa poutí po stopách čs. legií od kasáren gen. Píky v Praze ve středu 1. listopadu večer a pod vedením řídicího tajemníka ČsOL br. Milana Mojžíše zamířila přes Plzeň a Německo do Francie. Program byl zahájen ráno 2. listopadu prohlídkou muzea v přírodě u La Main de Massiges, kde je dlouhodobě rekonstruována část zaniklého bojiště a vystaveny artefakty z Velké války při pracích nalezené. Zastávky bylo také využito k přípravě poutníků na hlavní

Br. Milan Mojžíš provádí poutníky po Terronu

Pietní akt u hrobů čs. vojáků na hřbitově Minaucourt-Marne

program prvního dne poutě, pietní akty u hrobů čs. vojáků na hřbitovech v obcích Minaucourt-Marne, Jonchery sur Suipe a Souain-Perthes. Na prvním byla u každého hrobu umístěna naše vlaječka, na zbylých dvou byl u každého hrobu položen věneček v národních barvách pod čestnou stráž bratří v dobových uniformách. Věneček jsme také položili u pomníku „Padlým v Champagni“ Ferme Navarin, který je též kostnicí padlých a na jehož čele je mezi zúčastněnými armádami bojujícími v této oblasti uvedena také ta československá. Navštívili jsme rovněž americký monument Blanc Mont a první den jsme zakončili prohlídkou muzea v pevnosti Fort de la Pompelle, přičemž celý den jsme bojovali s velmi silným větrem a na jedné z cest dokonce museli poutníci odklidit spadlý strom, aby mohl autobus pokračovat.

Druhý den byl ve znamení připomenutí čs. brigády v místech jejích bojů. Započali jsme jej na Národním vojenském hřbitově Chesters ve Vouziers. Pietní akt byl zahájen položením věnce u památníku čs. vojáků. Poté jsme položili věneček i ke společnému památníku padlých. Následovala prohlídka hřbitova, kde řada poutníků hledala své příbuzné či krajany. Následně jsme přešli k pomníku čs. legionářů v Chesters, kde jsme také položili věneček a vzdali čest padlým. Počasí bohužel neumožnilo prohlídku bojiště a zázemí, tak si poutníci za výkladu br. Milana Mojžíše některá místa prohlédli aspoň z autobusu.

Poté jsme přešli do města Vouziers na zdejší hřbitov, na kterém je několik vojenských hrobů, včetně slavného letce Rolanda Garrose. Jeho jméno je dnes známo nejen sportovním fanouškům, málokdo ale již ví, že byl úspěšným vojenským letcem. V roce 1915 byl Němci zajat, podařilo se mu ze zajetí uprchnout, vrátil se do letectva, ale padl ve vzdušném boji u Vouziers v době, kdy se tam přesouvali čs. vojáci. Chtěli jsme navštívit také vedlejší německý vojenský hřbitov, ten je bohužel dlouhodobě uzavřený. Přesunuli jsme se proto na hlavní náměstí, kde jsme položili věneček u památníku padlým. Naše činnost a zejména bratří v historických uniformách vzbudili velkou pozornost kolemjdoucích. Poté následoval rozchod, který většina z nás využila k návštěvě místního kostela, který byl za války téměř celý zničen a poté opět vystavěn, a zejména místní Masarykovy školy, která byla po válce

obnovena Československou obcí legionářskou s podporou československého státu. V týdnu naší návštěvy však byly zrovna školní prázdniny a škola tak byla uzavřena.

Hlavní část poutě na nás čekala v Terronu. Zde totiž nyní žije menší česká komunita, které založila spolek Pax Terronská, jehož cílem je kromě pořádání kulturních akcí připomenutí účasti čs. vojáků v bojích v okolí města. Jak jsme se od nich dozvěděli, většina místních vůbec neví, proč zdejší pomístní názvy odkazují na Československo a jak se tam naši vojáci ocitli. Oblast totiž dlouhodobě prochází ekonomickou a demografickou krizí, vždyť dnes má Terron něco málo přes 100 obyvatel, přičemž v první polovině 20. století to bylo přes 1000. Rodiny pamětníků tak z místa vymizely.

Krajané nás tak již na místním malém náměstíčku očekávali, stejně jako malé pohoštění místní domácí pálenkou. Následně br. Milan Mojžíš provedl poutníky po obci a ukázal místa bojů, zejména dům, v jehož sklepe si zřídil štáb velitel obrany Otakar Husák. Poté jsme se vrátili na náměstíčko, kde již za účasti paní starostky Marie-Claude Bergery a našich krajanů proběhl pietní akt u pamětní desky padlým. Nato proběhlo jednání mezi zástupci ČsOL, sdružení Pax Terronská a vedením obce o možnosti vybudovat naučnou stezku, která by čs. legionáře připomínala. Paní starostka jen potvrdila slova krajanů o vymizení našich vojáků z povědomí místních obyvatel a velice aktivitu přivítala. Příští rok tak bude nedařle zmíněného pomníku odhalena první informační tabule, kterou, jak všichni věříme, budou následovat další.

Po předání darů ve formě informačních letáků ve francouzštině a některých dalších našich tiskovin, jsme byli pozváni do kostela, kde pro nás bylo přichystáno malé pohoštění a kterého se účastnili i místní. Hlavně pro ně br. Mojžíš stručně představil účast čs. legionářů v bojích u Terronu, což do francouzštiny překládali naši noví kamarádi. Následovala volná zábava, během které došlo k uzavření mnoha nových

Společenské setkání s krajanů a místními občany v terronském kostele

přátelství a vše vyvrcholilo vystoupením br. Pavla Mikeše a ses. Markéty Rytířové, kteří na ochozu kostela přednesli několik lidových písní. Br. Mikeš vystoupení, stejně jako všechny pietní akty, doprovodil hrou na trubku. Nepřekvapivě se tak skoro nikomu z Terronu odjíždět nechtělo, o to více se však všichni těší na další návštěvu.

Sobota 4. listopadu pak byla ve znamení návratu domů. Cestou jsme se zastavili ve vojenském muzeu u Verdunu, které prošlo v nedávné době rekonstrukcí a je nyní skutečně moderní, interaktivní, a hlavně velice zajímavou vzdělávací institucí. Zastávka, která byla vyplněna povinným odpočinkem řidičů, tak k jeho shlédnutí vlastně nestačila. Poté jsme již Francii opustili a vydali se domů.

Také poslední letošní pouť se nadmíru vydařila, důstojně jsme připomněli boje čs. legionářů na konci války a připomněli si památku padlých. A také jsme navázali spolupráci, ze které, věříme, vzejde mnoho zajímavých výsledků. ■

Společná fotografie u pomníku v Chesters

text br. Petr Tolar
foto Jan Schejbal

Obnovený památník v Kišiněvě

K málo známé kapitole dějin prvního československého odboje patří osudy českých a slovenských válečných zajatců z rumunské fronty, kteří se stali francouzskými legionáři. Někteří z nich však zemřeli ještě dříve, než se z Rumunska do Francie dostali. Právě těmto zemřelým vojákům byl 17. listopadu v Kišiněvě, hlavním městě Moldavské republiky, slavnostně odhalen obnovený památník za přítomnosti představitelů vlád, ozbrojených sil i Československé obce legionářské.

Při formování samostatné československé armády na půdě Francie byli jedním ze základních stavebních prvků francouzské legie dobrovolníci, kteří přijeli z rumunských zajateckých táborů. Jednalo se o vojáky rakousko-uherské armády, kteří byli zajati v bojích s Rumuny a kývli na nabídku Milana Rastislava Štefánika ke vstupu do československé legie. Cesta do Francie vedla

přes území tehdejší Besarábie, dnešního Moldavska, jež byla součástí Ruska. Českoslovenští dobrovolníci, kteří se dobrovolně zavázali ke službě v legii, se na přelomu let 1916 a 1917 dostali do Kišineva, kde někteří z nich zemřeli následkem nemocí útočících na jejich zesláblé organizmy poznamenané nuznými podmínkami v rumunském zajetí.

Z přibližného počtu sedmi set Čechoslováků jich zemřelo několik desítek, avšak pro torzovité písemné prameny nelze přesně stanovit jejich počet. V roce 1926 jim byl na vojenském hřbitově v Kišiněvě odhalen památník navržený legionářem Vilémem Kvasničkou s neúplným seznamem 31 jmen. Tento památník byl v éře Sovětského svazu zničen

a k jeho obnově došlo až letos. Za tímto účelem byla provedena revize jmen, která byla chybně uvedena již na původním památníku – některá jména byla opravena, některá byla vyškrtuta. Nový památník, který je jinak věrnou napodobeninou toho původního, tak nyní nese jména 27 dobrovolců, které lze bezpečně zařadit mezi členy transportu směřujícího do Francie.

Obnova památníku byla podepsána již v červnu 2023 během návštěvy českého předsedy vlády Petra Fialy v Moldavsku. Důkladný výzkum historických pramenů a revizi jmenných seznamů provedl konzul Štěpán Gilar, mimo jiné i za využití legionářské databáze ČsOL. Závěry jeho práce, které aktuálně patří asi k nejdůkladnějšímu zpracování „Štefánikova“ transportu československých dobrovolníků z Rumunska do Francie, vydal v almanachu k obnově památníku v Kišiněvě.

Samotné odhalení památníku se uskutečnilo v den českého státního svátku a ujali se jej ministři obrany obou zemí, Česka a Moldavska, tedy paní Jana Černochová a pan Anatolie Nosatii. Oba dva vystoupili také s krátkými proslovy o významu společných průsečíků české a moldavské historie pro budoucí spolupráci. Řečníky doplnil také předseda ČsOL br. Pavel Budinský, který svůj projev zakončil slovy: „Bratři, osud vás vytrhnul ze života dříve, než jste mohli bojovat, ale jiní společné dílo proměnili ve skutečnost. Tak, jako nezapomínáme svých padlých, nezapomínáme ani vás, československých dobrovolců.“ K odhalenému památníku byly na památku zemřelých položeny květinové dary, a to nejen zástupci oficiálních míst a organizací, ale také potomky vzpomínaných dobrovolníků. Dalšími čestnými hosty byli ministři

financí Zbyněk Stanjura, mimořádný a zplnomocněný velvyslanec České republiky v Moldavsku Jeho excelence pan Stanislav Kázecký, vojenský přidělenec podplukovník Martin Kania, ředitel Vojenského historického ústavu Praha brigádní generál Aleš Knížek či ředitel Odboru pro válečné veterány a válečné hroby Ministerstva obrany České republiky plukovník Robert Speychal. Slavnostní odhalení a pietní akt moderoval br. Jiří Charfreitag.

Nově obnovený památník československých vojáků je první zpřístupněnou částí lokality bývalého válečného hřbitova, který nyní prochází rozsáhlou revitalizací. Původní hrobová místa se nedochovala, v okolí byly postaveny bytové domy a parkovací dům. Pietní místo věnované našim předkům však působí velice důstojně. Snad zde již vydrží nastálo. Jistě tomu napomůže i požehnání, které se novému památníku dostalo o římskokatolického duchovního Jakuba Karla Berky, faráře u vinohradské baziliky sv. Ludmily.

Společná delegace členů ČsOL a potomků se po slavnostním odhalení památníku vypravila ještě na návštěvu Muzea vojenské historie Moldavska a prohlédla si také pamětní desku Josefa Seidla na stadionu Dinamo. Deska byla významnému propagátorovi sokolství, zakladateli kišiněvského fotbalu a československému legionáři odhalena letos v březnu péčí českého velvyslanectví. I on byl jedním z dobrovolníků, kteří se do legie ve Francii dostali s transportem „rumunských“ zajatců. Čeští a slovenští návštěvníci moldavské metropole tak mají od letošního roku hned dvě nová vzpomínková místa, kde si mohou připomenout zaprášenou stránku naší historie z doby, kdy se rodila československá samostatnost. ■

Boj o Utkinský závod

br. Jiří Charfreitag

Rekonstrukce historických bitev byly vždy atraktivním připomenutím slavných dob, kdy náš národ bojoval o svá práva. Nejinak tomu bylo i po vzniku naší republiky, kdy byly sváděny rekonstrukce bojů husitských vojsk, ale také legionářů v bitvě u Zborova. Na tuto tradici naše organizace volně navázala a v uplynulých letech uspořádala několik desítek takovýchto ukázek.

V letošním roce jsme si, s ohledem na 105. výročí slavných vítězství československých jednotek na Urale, vybrali ztvárnění boje o Utkinský závod, který se stal jedním z nejtěžších operací našich jednotek na podzim roku 1918. Slavnostní otevření unikátního Muzea starých strojů a technologií v Žamberku se tak stalo dne 23. září vhodnou příležitostí k naší připravované ukázkce. Právě budova historické textilní fabriky a nynějšího muzea vytvořila siluetu již zmiňovaného Utkinského závodu, který se rozkládá v permské gubernii na řece Utce, v českém překladu Kachně.

Připravený celodenní program přilákal na louku před Vonwillerku, jak se budova nazývá, několik set diváků. Ti se mohli během celého dne seznámit s výzbrojí a výstrojí našich legionářů i jejich protivníků, prohlédnout si zákopy, v nichž provedli legionáři pod vedením br. Petra Čížka ukázkou

výcviku úderného praporu, nebo obdivovat repliku obrněného automobilu „Juráš“.

Samotná bojová ukáзка začala desetiminutovým vystoupením se vzdušným soubojem stíhacích letounů, které do Žamberku přiletěly z nedaleké Vysočiny. Strhující letecký souboj nakonec vyústil ve vítězství spojeneckého letce, aby mohla následně přijít na řadu ukáзка pozemní. Nástup

legionářských jednotek předznamenal běh následujících minut, při kterých měly být dobyty nepřátelské pozice. Legionáři postupně obsazovali bolševické zákopy osazené těžkými kulomety, ale také 76milimetrovým dělem. Kočičími přískoky a v duchu úderňácké taktiky se legionáři postupně proplétali bolševickými ostnatými dráty. Po půlhodině střelby a boje muže proti muži bylo dobojováno.

Mohutným potleskem návštěvníků bylo nakonec poděkováno účastníkům ukázky, kteří se do Žamberku sjeli ze všech koutů naší republiky, aby připomněli těžké boje proti bolševikům. I já bych rád na tomto místě klukům poděkoval! Bez jejich osobního nasazení a úsilí bychom dnes těžko zpřístupnili zážitek bojové rekonstrukce takovému množství spokojených návštěvníků. ■

Počítačová hra Last Train Home

Poslední vlak domů je název zbrusu nové reálné strategie, u jejíhož zrodu stála i naše Obec. Vždyť samotný příběh hry, tedy cesta našich legionářů v Rusku směrem do Vladivostoku, již mnoho let čekal na své ztvárnění. Přestože jsme měli tvorbu počítačové hry na naše téma v plánu již při přípravě a následné realizaci projektu Legie 100, tento cíl se nám pro enormní finanční náročnost nepodařilo splnit. Jsme tak nyní skutečně rádi, že jsme se takovéto hry konečně dočkali.

Celá spolupráce začala již v roce 2021, kdy jsme byli osloveni vývojáři právě se rodícího herního studia Ashborne games, kteří nás pod podmínkou mlčenlivosti zasvětili do plánu připravované hry. Naše pozitivní reakce byla téměř okamžitá, a tak jsme mohli začít s přípravou podkladů, které by hru co nejlépe zasadily do příběhu naší ruské legie, občanské války v Rusku a cesty našich legionářů přes celou Transsibiřskou magistrálu.

Herní studio tak od nás získalo velké množství referenčních fotografií, které se tak staly předlouhou pro grafiku hry, staly se její součástí a doplnily příběh, který je hrou vyprávěn. Tím ale naše podpora tohoto projektu nekončila. Následovala několika týdenní práce, kdy jsme postupně pro studio vytvořili takovou malou encyklopedii, ve které od nás tvůrci dostali referenční fotografie veškeré výzbroje a výstroje, se kterou mohli přijít naši legionáři do styku. Tím byla první etapa naší pomoci u konce a herní studio se na několik měsíců odmlčelo.

S blížícím se předpokládaným termínem hry jsme byli opět osloveni v roce 2023, kdy jsme již měli možnost shlédnout první ukázky ze hry, a především opět pomoci s její přípravou. Ta tentokrát spočívala s pomocí při natáčení hraných scén, které se staly součástí celé hry, ale také proma hry v rámci její mediální podpory. S bratry z Legiovlaku, a nejen nimi, jsme tak strávili jeden mrazivý únorový týden při natáčení těchto scén, a to na téměř opuštěném nádraží ve Štítech. Scény z vlaku, bojové akce, nebo třeba ošetření raněného se staly následně ústředním motivem příběhu „posledního vlaku“, které vtahují hráče do nám dobře známého příběhu.

Na podzim tohoto roku pak přišla poslední fáze naší spolupráce. Po zapracování několika připomínek ke hře samotné z naší strany jsme se již mohli plně věnovat propagaci hry. Vždyť právě oslovení široké veřejnosti, ke které bychom jinak jen těžko hledali cestu, bylo naším hlavním cílem. Po premiéře hry, několika konferencích a po shlédnutí prodejních čísel již víme, že to vše stálo za to. Vždyť více než 100 000 prodaných kopií hry během 14 dní od zahájení prodeje svědčí o tom, že nezapomenutelnou cestu legionářů domů nyní poznává velké množství lidí. A o to nám šlo především.

A jaká je hra samotná? Mnoho novinářů, hráčů či influencerů se nás ptalo na to, jak moc je hra autentická. A my jsme museli donekonečna odpovídat, že hra není 100% historickým příběhem, ale příběhem na motiv anabáze legionářů. Víme, že neexistoval „poslední“ vlak, že naši legionáři neměli ve svých řadách ženy s puškami v rukou, že do našich ešalonů nestřílely bolševické letecké hlídky, ani že jsme nemuseli kupovat vozy. Je to ale přeci jen hra, která má být hratelná, zábavná a při tom nám také sdělí nějaký příběh. Příběh, který by bez zapálení brněnského studia čekal třeba mnoho dalších let na své zpracování. Pevně věříme,

že si hru s chutí zahrájí i ti, kteří tématu hoví tak jako my, a že vedle některých nepřesností ocení naši práci při skládání příběhu, a především dobrého jména československého vojáka v očích široké veřejnosti. Vždyť řízení vlaku po celé délce Transsibiřské magistrály, opravy ešalonu, starání se o morálku mužstva i bojové operace jsou zárukou zábavy na mnoho zimních večerů letošní zimy. Fyzická edice hry byla vyprodaná během jediného dne, a tak pokud si budete chtít hru zahrát, budete muset zabrousit na platformu STEAM, která tuto hru distribuuje.

Snad se Vám bude líbit stejně tak, jako se líbí i nám. ■

Pietní setkání u hrobu generála Janouška

text br. Petr Tolar
foto ses. Marcela Tolarová

Malebný hřbitov Šárka na Praze 6, rozprostírající se kolem kostela sv. Matěje, byl v úterý 24. října 2023 dějištěm pietního setkání několika generací. Vojenští letci, zástupci státní správy a samosprávy, členové vlasteneckých spolků, školáci i rodinní příslušníci si přišli připomenout významnou osobnost československých dějin, armádního generála Karla Janouška, KCB. Pietní akt u jeho hrobu uspořádala Československá obec legionářská ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR a Posádkovým velitelstvím Praha.

Účastníci pietního setkání se sešli v deset hodin dopoledne. Byli mezi nimi místopředsedkyně Senátu Parlamentu ČR paní Jitka Seitlová, vrchní ředitel Sekce vyzbrojování a akvizic MO ČR pan Lubor Koudelka, velitel Vzdušných sil Armády ČR generálmajor Petr Čepelka, zastupitelé Hlavního města Prahy paní Lucie Kubesa a pan Tomáš Pek, zástupce náčelníka Vojenské kanceláře prezidenta republiky plukovník generálního štábu Petr Cupák, místostarosta Městské části Praha 14 pan Jaromír Krátký, ředitel Odboru pro dohled nad vojenským letectvím plukovník Václav Čermák, zástupce České obce sokolské br. Jiří Frynta ze Sokola Praha-Hanspaulka, za pořádající Československou obec legionářskou vedoucí projektu Péče o válečné veterány br. Viktor Šinkovec, a za rodinu generála Janouška jeho prarčetěř paní Mahulena Křenková. Opět nechyběli žáci devátého ročníku (9. A) ze Základní školy Hanspaulka, kteří ve vší slušnosti absolvovali celý pietní akt a vzorně reprezentovali svou školu. Čestné strážě zajistili příslušníci Posádkového velitelství Praha a členové Sokola i Obce legionářské s prapory.

S projevy vystoupil pan ředitel Koudelka za ministerstvo obrany, který připomenul odkaz Karla Janouška pro současné armádní letce, a historik ČsOL br. Michal Rak, který přiblížil

Janouškovu cestu od pěchoty k letectvu a jeho meziválečné působení v branné moci Československé republiky.

Všem zúčastněným patří poděkování a přání, abychom se nad hrobem hrdiny dvou československých odbojů setkávali ve stále větším zastoupení. ■

Projekt obnovy Larischovy vily

Další postup oprav Larischovy vily v Pardubicích byl předmětem jednání hejtmana Pardubického kraje Martina Netolického s předsedou Československé obce legionářské Pavlem Budinským. Řeč byla také o plánech organizace na rok 2024. Pardubický kraj od roku 2016 podpořil záchranu památkově chráněného objektu, kterému se říká také Zámeček, částkou dosahující 30 milionů korun, a to včetně pětimilionového příspěvku, který kraj poskytl v letošním roce. Nyní legionáři uspěli s žádostí o dotaci z Integrovaného regionálního operačního programu v hodnotě téměř 80 milionů korun.

Záchrana a rozvoj Larischovy vily v Pardubicích patří dlouhodobě mezi jednu z našich priorit v oblasti kultury a památkové péče. Od roku 2016 jsme z krajského rozpočtu podpořili záchranu a rozvoj objektu částkou dosahující 30 milionů korun, a to včetně pěti milionů korun, které jsme poskytli v letošním roce. Jedná se tedy o částku, která již dvojnásobně přesahuje původní záměr společného memoranda, které jsme podepsali s městem Pardubice a ministerstvem kultury," uvedl hejtman Martin Netolický.

Předseda ČsOL Pavel Budinský dlouhodobou podporu a spolupráci srdečně ocenil. „Pamatuji si, že pan hejtman byl jedním z prvních politiků, kteří navštívili Legiovlak, když se vydával na svou první cestu po republice. Od té doby jej navštívil mnohokrát a stejně tak s námi začal intenzivně spolupracovat i na záchraně Larischovy vily. Díky vstřícnému a energickému přístupu pana hejtmana Netolického se pro nás stal Pardubický kraj nepostradatelným partnerem," uvedl předseda ČsOL Budinský.

Velmi důležitým krokem pro dokončení oprav celého památkově chráněného objektu je získání dotace z Integrovaného

regionálního operačního programu. „Vzhledem k předpokládanému rozsahu dalších investic nám bylo jasné, že bychom postupnými kroky nebyli v dohledné době schopni kompletní rekonstrukci provést, a proto jsme se snažili prověřovat všechny možnosti externího financování. Nakonec se nám společnými silami s výraznou pomocí Regionální rozvojové agentury Pardubického kraje podařilo připravit a podat projekt do Integrovaného regionálního operačního programu. Celkové náklady projektu jsou 79 milionů korun s tím, že Československá obec legionářská má vydáno rozhodnutí o dotaci ve výši 55 milionů korun," řekl hejtman Netolický s tím, že nyní bude řešeno dofinancování celého projektu. „Z krajského rozpočtu pro příští rok jsme schopni uvolnit až deset milionů korun, což osobně považuji za mimořádnou podporu mimořádnému projektu, což napomůže rozjezdu celého projektu. Na legionářích je nyní zajištění zbývajících částky spolufinancování. Pevně věřím, že se ke společnému projektu připojí také město Pardubice, které již v minulosti obnovu podpořilo částkou přesahující 15 milionů korun," nastínil možnosti kraje hejtman Netolický. ■

Pamětní deska dobrovolníkovi britské armády Antonínu Včelkovi

Nestává se často, aby se mimo legionářů z Ruska, Francie či Itálie, dostalo odhalení vlastní pamětní desky také dobrovolníkům, kteří se do boje proti Ústředním mocnostem zapojili i v řadách jiných dohodových armád. Jen v ozbrojených silách Britského impéria se do první světové války zapojilo na 1200 Čechů a Slováků. A právě jednomu z nich, Antonínu Včelkovi, byla péčí Československé obce legionářské a obce Všejanya odhalena pamětní deska v rodných Vanovicích.

K odhalení nového pietního místa bylo zvoleno půlkuhaté výročí Včelkova úmrtí, 24. listopad. Mladý český vlastenec sice přežil peklo západní fronty, ale ani ne dva týdny po uzavření příměří podlehl nemoci španělské chřipky.

Iniciátorem zřízení pamětní desky byl pan Ing. Jan Golář z Úřadu pro civilní letectví, kterému se podařilo získat do sbírek některé dokumenty po takzvaném anglickém legionáři Antonínu Včelkovi. O významném rodákovi informoval zastupitelku obce Všejanya paní Marii Svobodovou, neboť Včelkova rodné Vanovice jsou dnes všejanskou místní částí, a spojil ji s br. Jiřím Charfreitagem. Ten pak zajistil zhotovení pamětní desky v umělecké slévárně H V H, s. r. o., z Horní Kalné. O náklady na bronzovou desku se podělily obecní úřad Všejanya a ČsOL. Desku se podařilo zhotovit již v roce 2022, ale termín odhalení se podařilo najít až o rok později.

V den 105. výročí úmrtí Antonína Včelky se tak před domem č. p. 69 ve Vanovicích sešli místní občané, členové sboru dobrovolných hasičů a legionářské Obce, aby společně odhalili novou pamětní desku. Ta nenašla umístění na domě, kde se Včelka narodil, nýbrž na domě, ve kterém dnes žijí jeho příbuzní. Jejeho odhalení se zhostili paní Svobodová a bratr Charfreitag. Po položení květinových darů se účastníci přesunuli do klubovny Attan Slot Racing Club ve Všejanech, kde se uskutečnila doprovodná přednáška člena ČsOL o československých dobrovolnících sloužících za první světové války v britské armádě a o Včelkově životě.

Antonín Včelka se narodil 1. května 1890 ve Vanovicích, dnešní části obce Všejanya v okrese Nymburk, do rodiny Marie a Josefa Včelkových. Před první světovou válkou odešel do Spojeného království, kde v Londýně našel zaměstnání číšníka v hotelu Petrograd na North Audley Street. Bydlel na ulicích York Street a slavné Baker Street v samém centru britského hlavního města. O jeho zapojení do aktivit českých krajanů svědčí skutečnost, že byl již 20. prosince 1914 zapsán pod číslem 86 do seznamu Londýnského (českého) výboru a legie pro britskou službu. Výbor sestával soupisy dobrovolníků, kteří byli připraveni k odvedení do britských ozbrojených sil. Včelkovi v té době bylo čtyřadvacet let.

Ke konečnému vstupu československých dobrovolníků do britské armády však úřady svolily až na podzim 1916. I tehdy byl však postup přijímání Čechů a Slováků do armády Jeho Veličenstva velice pomalý a vleklý. Rychleji se rozeběhl až v roce 1917, kdy během roku do britské armády vstoupilo celkem 308

dobrovolníků. Mezi nimi byl i Antonín Včelka. Dne 21. června 1917 byl odveden do Lincolnshireského pluku. Pár dní předtím sepsal – pro všechny případy – dopis rodině na rozloučenou. Psaní datované 16. červnem 1917 začíná takto: „Drahý Tatínku, Maminko, Bratří a Sestry! Se srdečným pozdravem a políbením Vám všem v celém světě mě nejdražším a mému srdci nejbližším sděluji, že jsem zcela zdráv a doufám že Vás tak samo moje pozdravy a políbení (možná poslední) ve zdraví zastihnou. Já právě se připravuji na vojnu. Jsem přijmut v Anglické armádě a narukuji ode dneška za 4 dni. Na vojnu jsem se dal dobrovolně. Byl

jsem uznán schopen a protož hurá do boje proti naším odvčným nepřátelům a vrahům.“ O jeho silném citu mladého vlastence k domovině jasně vypovídá i následující pasáž: „Skoro všichni zahraniční Češi táhnou do boje proti Němcům, utiskovatelům českého národa a všech menších zemí. Dej Bože, abychom je spojenými silami co nejdříve přemohli a naše drahá krásná Česká vlast byla osvobozena od těchto tyranů.“

Po dvou měsících byl Včelka 21. srpna převezen ke Kulometnému sboru (angl. Machine Gun Corps) a již 26. srpna 1917 odjel do Francie. Coby příslušník 46. praporu Kulometného sboru byl zařazen u 46. (North Midland) pěší divize a jeho jednotka prodělala boje u kanálu St. Quentin, na Beaufortské linii, u Cambrai, Selle a Sambre. Kulometný sbor byl pro své vysoké ztráty (62 000 ze 170 000 mužů) přezdíván jako „Klub sebevrahů“. Na frontě se však Antonína Včelky štěstí drželo a 11. listopadu 1918 se dočkal klidu zbraní. V době vyhlášení příměří se čelní jednotky 46. divize nacházely v oblasti Sains-du-Nord.

Osud Včelkovi dopřál, aby se dočkal vytouženého vítězství ve válce a československé samostatnosti, nedopřál mu však, aby se mohl do svobodné vlasti vrátit. Již 24. listopadu 1918 podlehl nákaze španělské chřipky a zemřel ve věku osmadvaceti let. Jeho ostatky byly uloženy do hrobu na britském válečném hřbitově svatého Severa v Rouenu ve Francii.

V závěru dopisu z června 1917, který si po válce mohla jeho rodina otevřít spolu se zprávou o jeho skonu, stálo: „Jedna z mojih největších radostí jest, že mohu také něco pro moji drahou vlast udělati, a v pádu, že i krev moji za ni vyleju tak netruchtele, jelikož to dělám s největší radostí, hrdostí a pýchou.“

Branný den ČsOL na Točné

Zdeněk Munzar

Ve dnech 8. a 9. října 2023 proběhl na vrchu Čihadlo (388 m. n. m.) v katastru obce Točná na Praze 12 již 2. ročník Branného dne ČsOL. Akce, na kterou zavítalo na 500 návštěvníků, byla koncipována jako dvoudenní s tím, že nedělní odpoledne bylo určeno primárně pro rodiny s dětmi a pro zájemce o vojenskou historii a brannou tematiku obecně a pondělní dopoledne bylo věnováno školním třídám. Letošní akci spolupořádaly ČsOL a KVH Deutschmeister Infanterie, z. s., a konala se opět s podporou městské části Praha 12 a společnosti Airsoft Praha s. r. o. Vedle nich ale na akci participovaly také další organizace.

V prvé řadě zajistili stanoviště s tematikou zdravotvědy a první pomoci opět členové Českého červeného kříže, oblastního spolku Praha 1. Oproti prvnímu ročníku svoji účast rozšířili ještě o koutek historie Červeného kříže, kterým provázal jeden z členů v uniformě rakouského dobrovolníka ČK z období první světové války. Obrazový doprovod pomohl zajistit Klub historie Červeného kříže z oblastního spolku ČČK Lány.

Z ozbrojených složek se akce účastnili příslušníci Aktivní zálohy Hradní stáže, kteří pro návštěvníky zajišťovali stanoviště se vzduchovkovou střelnicí a druhé stanoviště se sborkou a rozborkou britského samopalu z druhé světové války typu Sten Mk. II.

Z oslovených organizací dále reagovala velmi kladně Policejní akademie ČR, jediná vysoká škola se sídlem na Praze 12, která na pondělí pro mladé návštěvníky připravila stanoviště s ukázkami policejní výstroje a výzbroje a soutěž v hodu granátem a zároveň zajistila účast Speciální pořádkové jednotky krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, která prezentovala svoji výzbroj a výstroj.

Vedle výše uvedených stanovišť samozřejmě nechyběl ústřední stánek ČsOL s ukázkami výstroje a výzbroje čs. legionářů z první světové války a s legionářskou vědomostní soutěží, bratři legionáři také zajistili obsluhu stanovišť s překážkovou dráhou a s přepravou raněného na nosítkách. Díky nim byla všem účastníkům k dispozici polní kuchyně

s teplým čajem a samozřejmě nevyhledávanější stanoviště s ukázkou střelby z kulometů. To tvořilo také hlavní odměnu za absolvované soutěže, protože zkusit si akustickou palbu z prvoválečných kulometů bylo pro návštěvníky skutečně velkým lákadlem. KVH Deutschmeister Infanterie z. s. pak zajišťoval stanoviště s vojenskohistorickým kvízem a s ukázkou střelby z replik historických zbraní: od husitských hákovnic přes doutnákové muškety, křesadlové pušky 18. století až po perkusní a opakovací zbraně z druhé poloviny 19. století.

Během pondělního dopoledne Branný den navštívily děti ze ZŠ Na Beránku, ZŠ Rakovského, ZŠ a MŠ Angel, ZŠ Jakutská a ZŠ Písnice a ani nedělní zájem nebyl malý. V neděli se čestnými hosty stali senátor Pavel Fišer a radní pro kulturu MČ Praha 12 Michaela Černá. V pondělí pak akci navštívila paní Dagmar Šišková Johnson, dcera generálmajora Aloise Šišky, pilota 311. čs. bombardovací perutě RAF. **(kráceno)** ■

Pochod po stopách Krále Šumavy ve šlépějích převaděče Františka Wiendla

JEDNOTA ČsOL V BOLETICÍCH „mjr. IN MEMORIAM VÁCLAVA VOKURKY“

Členové boletické jednoty ČsOL uspořádali v září letošního roku již osmý ročník Pochodu po stopách Krále Šumavy. Jedinečnost letošního putování spočívala v tom, že tento ročník se konal mimořádně v Janovicích nad Úhlavou, kde působil jako převaděč pan František Wiendl, který letos oslavil své 100. narozeniny a jemuž byl pochod věnován.

Start a cíl byly umístěny do společenských prostor Městského úřadu Janovic nad Úhlavou. Zde se první účastníci začali shromažďovat již od brzkých ranních hodin a v sedm hodin již první pochodníci vyrazili na jednu ze čtyř přípravných tras. Letošní ročník jsme obohatili kromě tradičních tras v délce 10, 20 a 35 km také o trasu prémiovou, která vedla místy, kde pan Wiendl jako převaděč působil.

Bylo nám velkou ctí, že pan Wiendl přijal naše pozvání a sešel se nejen s organizátory, ale i s účastníky pochodu, vracejícími se do cíle ze svých tras. Přítomnost pana Wiendla byla pro účastníky milým překvapením a mnozí z nich odcházeli z cíle pochodu nejen s pamětním odznakem, ale také s fotografií s veteránem třetího odboje.

Osmý ročník pochodu byl pro všechny poněkud netradičním, ať už místem konání, tak i zářijovým termínem. Pořadatelská Jednota ČsOL v Boleticích ale počítá pro rok 2024 s návratem na Šumavu do okolí Lipna a květnovým termínem konání 9. ročníku Pochodu po stopách Krále Šumavy. Veškeré informace budou včas zveřejněny v Kalendáři akcí na stránkách ČsOL a na facebooku a webových stránkách pochodu. ■

Alej legionářů

JEDNOTA ČSOL PRAHA 3

Vsobotu 28. října 2023 proběhla mimořádná členská schůze naší jednoty Praha 3 u příležitosti 105. výročí vzniku Československa. Schůze proběhla v exteriéru městské části Praha Běchovice, a to rovnou na dvou místech a měla navýsost slavnostní charakter z několika důvodů.

Tím hlavním bylo důstojné uctění památky a vzpomínka na vznik Československa a jeho 105. výročí prostřednictvím dvou pietních aktů.

První pietní akt proběhl u sochy našeho prvního prezidenta – zakladatele T. G. Masaryka, která byla umístěna a odhalena v centrální části MČ Praha Běchovice v roce 2018 u příležitosti 100. výročí vzniku Československa. Věnc za ČSOL položili předseda Jednoty Praha 3 br. Jiří Charfreitag a br. Vladimír Kosina.

Druhý pietní akt následoval u Pomníku legionářům – památného kamene věnovaného památce padlých běchovických a dalších čs. legionářů bojujících za vznik Československa.

Neméně důležitou událostí bylo připomenutí již 5. výročí výsadby Aleje legionářů u příležitosti 100. výročí vzniku Československa v roce 2018. V rámci tohoto připomenutí proběhl méně formální akt, a to předání ocenění a diplomu k vítězství Aleje legionářů v soutěži Alej roku 2022. Ocenění předali zástupci organizátora soutěže Sdružení ARNIKA do rukou zakladatelů Aleje legionářů – zástupců legionářské jednoty Praha 3 a starosty MČ Praha Běchovice pana Ondřeje Martana. Významnost dne i výročí stvrdil navazující společný slavnostní oběd a schůze členů Jednoty Praha 3 v místním Hostinci Na Staré poště.

Alej legionářů je krásná, přibližně 2 km dlouhá ve dvou etapách (2018 a 2020) vysázená alej, která bude připomínat přinejmenším jedno další století události z let 1918 a 2018. Alej byla vysázena, vzpomínkou v mysli, srdcem, financemi a rukou

společnou a nerozdílnou Československou obcí legionářskou, MČ Praha Běchovice, žáky běchovické základní školy a MŽP ČR.

Alej má za sebou 5 let svého života a též první krajské vítězství v soutěži Alej roku 2022 na území Hl. města Prahy. A stromy mezitím rostou a mohutní jako z vody. Nedílnou součástí aleje je zastřešená odpočívka pro procházející i projíždějící návštěvníky v těsném sousedství Pomníku legionářů. Zdejší genius loci si pochvalují všichni poutníci, místní i vzdálenější. Přijďte pobýt a zavzpomínat na uplynulých neuvěřitelných 105 let.

S ohledem na úspěšný výsledek v Soutěži Alej roku 2022 jsme přihlásili Alej opětovně do dalšího ročníku Alej roku 2023. Budeme rádi, pokud pomůžete nejenom Aleji legionářů k absolutnímu vítězství v roce 2024 svým hlasováním zde: <https://alejroku.cz/2023/alej-legionaru-2>

Hlasovat je možné do čtvrtka 25. ledna 2024 včetně a za vaše hlasy předem děkujeme. ■

III. ročník pochodu legionáře Františka Sasáka

text a foto br. Petr Žižka

JEDNOTA ČSOL OLOMOUC 1 „6. ČS. STŘELECKÉHO PLUKU HANÁCKÉHO“

V sobotu 11. listopadu 2023 se uskutečnil v okolí Slatinic již III. ročník pochodu věnovaného francouzskému legionáři Františku Sasákovi. Za mlhavého rána se na návsi u Pomníku padlým v první světové válce a obětem německé okupace, kde je zároveň umístěna pamětní deska věnovaná místním občanům sloužícím za druhé světové války v Royal Air Force, sešlo ze Slatinic, Olomouce a širokého okolí přes tři desítky lidí. Kromě zástupců obce Slatinice a členů Jednoty ČsOL Olomouc 1 „6. čs. střeleckého pluku Hanáckého“ dorazili na legionářský pochod rovněž příbuzní legionáře Fr. Sasáka.

III. ročník legionářského pochodu Sasáka zahájil na návsi ve Slatinicích hlavní organizátor br. Michal Sedlák, který je členem výboru Jednoty ČsOL Olomouc 1 a taktéž člen zastupitelstva a radní obce Slatinice. Po přivítání účastníků projevil br. Sedlák spokojenost nad každoročně rostoucí účastí. V následném krátkém úvodním slovu připomenul všem účastníkům nejen význam Dne válečných veteránů, ale rovněž představil osobu Františka Sasáka. Spolu s příbuznými Sasáka navíc kvitoval nedávnou návštěvu hrobu Františka Sasáka na vojenském hřbitově Minaucourt br. Petrem Žižkou v rámci vzpomínkové poutě ČsOL a MO ČR u příležitosti 105 let od bojů čs. legionářů ve Francii v Champagne a Argonne.

Desátník 21. čs. střeleckého pluku ve Francii František Sasák se narodil 18. srpna 1895 a před nástupem do služby v rakousko-uherské armádě studoval medicínu. Na východní frontu odešel se Zeměbranceckým pěším plukem č. 15 (Landwehrinfanterieregiment Nr. 15). Upadl do zajetí u obce Lučky a následně vstoupil 21. července 1917 do čs. legií. Lodním transportem byl odvezen do Francie, kde byl zařazen k 21. čs. střeleckému pluku. Letošní ročník pochodu nabyl na významu připomínkou dvou půlkulatých výročí. Jedna z těchto důležitých připomínek náležela Sasákovi, od jehož smrti uplynulo již 105 let. Dne 20. října 1918 bohužel zemřel v polní nemocnici na následky těžkého zranění utrpěného u Terronu.

Po úvodním slovu nastala chvíle k drobnému pietnímu aktu v rámci Dne válečných veteránů u pomníku místních padlých v 1. a 2. světové válce. K pomníku byl položen věnec br. Lukášem Coufalem a br. Petrem Žižkou, kteří absolvovali celý

Kladení věnce br. Coufalem při pietním aktu na místě havárie vrtulníku Mi-24V

Bratři Coufal a Žižka v uniformách 90. pěší divize během zastavení na Velkém Kosíři

Přestávka před dosažením památníku letcům zahynulým v Mi-24V

pochod v druhoválečných amerických uniformách reprezentující 90. pěší divizi (90th Infantry Division). Příslušníci 90. pěší divize bojovali statečně nejen na západní frontě za první světové války, ale též se účastnili osvobození Evropy od nacistického Německa za druhé světové války. Z Normandie se 90. pěší divize probodovala až do Československa. Dostalo se jí navíc cti stát se první americkou divizí, která vstoupila na území předválečného Československa.

Po pietním aktu vyrazili účastníci na přibližně 10km pochod. První zastávkou se stal památník věnovaný osádce vrtulníku Mi-24V od 331. letky bitevních vrtulníků z Přerova, jež zahynula při letecké havárii 10. listopadu 1998. Při návratu ze severoirského Aldergrove, kde probíhalo setkání elitních „tygrích“ letek Mini Tiger Meet, se vrtulník Mi-24V trupového čísla 0928 zřítíl za špatného počasí u obce Slatinice. Při letu

Pomník na místě tragické havárie vrtulníku Mi-24V, která se odehrála 10. listopadu 1998

v oblacích došlo k poruše obou umělých horizontů, což nakonec vedlo ke zřícení vrtulníku. V bitevním Mi-24V zahynul pilot a kapitán vrtulníku mjr. Vladimír Chromý, pilot mjr. Pavel Hurčík, pilotní operátor npor. Marek Józsa a palubní technik nrtm. Petr Cihlář. Druhé významné letošní výročí patřilo právě letcům, jejichž život byl ukončen před čtvrtstoletím na zalesněném svahu vzdáleném 1 km západně od Slatinic. V plamenné řeči připomenul br. Sedlák havárii vrtulníku Mi-24V za stejně špatného počasí, jaké panovalo v den letošního pochodu. Zároveň několik místních zavzpomínalo na okamžiky krátce po letecké havárii. Po minutě ticha byl pietní akt zakončen položením věnce k pomníku br. Lukášem Coufalem.

Pochod pokračoval na vrch Velký Kosíř (442 m. n. m.), kde se nachází 28 metrů vysoká dřevěná rozhledna ve tvaru komolého kužele. Přestávka na Velkém Kosíři byla využita k občerstvení ve formě opékání špekáčků na místním ohništi. Z Velkého

Rozhledna na Velkém Kosíři

Kosíře účastníci zamířili zpátky do Slatinic. Poslední velkou zastávkou se stala kaple sv. Antonína Paduánského, která se nachází na vrchu Malý Kosíř. Cílem povedeného III. ročníku pochodu legionáře Františka Sasáka se stala restaurace Na Figleně ve Slatinicích, kde se uskutečnilo zhodnocení akce. Rozhod účastníků se nesl v dobré náladě a s vírou, že příští ročník bude opět o trochu úspěšnější než letošní pochod. ■

Společný snímek účastníků pochodu před odchodem od pomníku

80 let od posledního letu pilota RAF plk. Jana Šťastného

br. Miroslav Neumann

JEDNOTA ČsOL V MĚLNÍKU

Je 25. října 1943 a z letecké základny Ibsley ve Velké Británii startuje v 13.30 hodin letoun Spitfire MK.VC s označením DU-B s.č. AB 372 z 312. perutě Britského královského letectva, v němž jako operační pilot sedí kapitán RAF Čech Jan Šťastný. Cílem tohoto letu je obranný doprovod letících bombardérů na francouzský přístav Brest.

Bohužel při této bojové akci je letoun Jana Šťastného poškozen německým Flakem. Letoun prudce klesá a pilot Šťastný vyskakuje padákem a následně mizí v moři. Následující záchranná akce je bezvýsledná a pilot není zachráněn.

Současný kalendář ukazuje 21. října 2023, tedy blížící se 80. výročí posledního bojového letu rodáka z Chorušic u Mělníka Jana Šťastného, který se zde 27. dubna 1913 narodil. Zřejmě mu obrana vlasti nebyla cizí od dětských let, a tak nastupuje životní dráhu vojáka. Po absolvování vojenské akademie v Hranicích je zařazen jako poručík našeho letectva. Po okupaci vlasti odchází přes Polsko a tehdejší Sovětský svaz do Anglie, kde je po výcviku zařazen do RAF.

Každý národ má své hrdiny, na které se nesmí zapomínat, a proto mělnická legionářská jednota 21. října v místě rodiště Jana Šťastného uspořádala krásnou vzpomínkovou pietní akci. Poděkování jednoznačně patří předsedovi Jednoty ČsOL v Mělníku br. Bohuslavu Bubníkovi a br. Martinovi Bauerovi, členu ČsOL a současně starostovi obce Chorušice. K nim se připojilo nezvykle krásné počasí dotvářející atmosféru celé piety.

Za přítomnosti členů rodiny Jana Šťastného byly k jeho pamětnímu pomníku u radnice položeny květiny, s proslovem vystoupila senátorka Jarmila Smotlachová a tato část piety byla zakončena státní hymnou.

To však nebyl konec, protože přítomní šli do budovy radnice k pamětní desce, následovalo zastavení u jeho rodného domu a vše bylo zakončeno v místním sále výstavou fotografií ze života Jana Šťastného, jež byla doprovázena přednáškou historika Dušana Foltýna o jeho životě, na kterou navázala přednáška br. Michala Raka z Ústředí ČsOL o účasti našich letců v řadách RAF.

Účast veřejnosti byla až neskutečně veliká, a to nejen z řad místních občanů. Trochu možná zamrzí, že chybí mladší ročníky, zároveň je to rada pro naši ČsOL, kam zaměřit svou činnost, na jakou cílovou skupinu a že se to daří, tak o tom svědčí nedávno zajištěný autobus školní mládeže, jejímž cílem byla vzpomínková cesta do koncentračního tábora Mauthausen.

V Chorušicích se dlouho lidé nerozcházeli, a tak se jistě nemýlím, když řeknu, že nyní daleko více lidí ví, kdo to byl Jan Šťastný, pilot RAF; a to je hřejivý pocit pro všechny organizátory akce. ■

Důstojný hrob významnému legionáři z Prachaticka

br. Vojtěch Plesník, předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL VE VIMPERKU

Dne 17. října si členové Jednoty ČsOL ve Vimperku připomněli 130. výročí od narození československého legionáře Jana Faláře. Muže, který významně ovlivňoval činnost legionářů na Prachaticku a zastával funkci jednatele Jednoty ČsOL ve Vacově (později ve Zdíkově).

Bratr Jan Falář se narodil 17. října 1893 v Žírci u Zdíkova jako prvorozený syn zedníka Jana Faláře. Od září 1899 navštěvoval dvoutřídní obecnou školu v Račově. Po jejím ukončení se vyučil zednickému řemeslu. Společně s mnohými dělníky ze Zdíkovska jezdil za prací – konkrétně do Vídně. V letech 1911 až 1914 pracoval pro stavební firmu O. Lasche a V. Fiala.

Dne 20. července 1915 nastoupil k 29. zemskému pěšímu pluku, který byl nasazen do bojů v blízkosti Tarnopolu na východní frontě. Zde při Brusilově ofenzivě padl dne 14. srpna 1916 do zajetí, kde pracoval v dolech (Kolčavský důl, Donská oblast). K československému vojsku byl zařazen 13. srpna 1917 ve sborné stanici Borispol.

Byl příslušníkem 6. čs. střel. pluku „Hanáckého“, bojoval s Němci u Bachmače, po odjezdu za Ural se účastnil obrany Penzské dráhy a obsazení Omsku. S ohledem na jeho zdravotní stav byl evakuační komisí určen k odjezdu. Do vlasti odjel z Vladivostoku japonskou lodí Italy Maru v listopadu 1919.

Po návratu působil jako zaměstnanec pošty ve Zdíkově. V roce 1953 byl jmenován obecním kronikářem, pečlivě a svědomitě zapisoval události a děje ve Zdíkově a okolí (včetně zpracování historie Zdíkova). Zemřel v roce 1983 jako bezdětný a byl pohřben na hřbitově ve Zdíkovci.

Jelikož neměl žádné potomky, tak neměl ani žádný památník. Na místním hřbitově byl jeho hrob označen pouze číslem 230 na plechové cedulce. Před pěti lety členové vimperské jednoty projednali tuto skutečnost s představiteli obce Zdíkov, kde se usnesli, že si tento člověk zaslouží důstojnější pietní místo. Členové jednoty si tento hrob vzali

za vlastní, obecní úřad jim prominul neplacení pohřebního místa a zprostil ho dalších poplatků.

ČsOL se významnou měrou finančně podílela za spoluúčasti obce Zdíkov na zřízení důstojného pietního místa tomuto zasloužilému legionáři. Díky tomu jsme mohli důstojně vzpomenout 130. výročí narození tohoto významného legionáře okresu Prachatice bratra Jana Faláře. ■

Vojenský den 2023 Strážnice

text br. Lukáš Lexa
foto Anna Pokorná, Dušan Prachař,
Vit Buřil – Hellymax

JEDNOTA ČsOL V HODONÍNĚ

Malebné prostředí skanzenu ve Strážnici poskytlo 16. září 2023 zázemí pro vojenský den již po desáté. Přibližně 1 300 návštěvníků mohlo zhlédnout bojové ukázky zaměřené na události z roku 1938 a pátrací práci četnictva v roce 1933. Téměř 80 účinkujících prezentovalo různé složky Stráže obrany státu (čs. armáda, četnictvo, finanční stráž, státní policie), Republikanische Wehr, Sudetendeutsche Freikorps i dobových civilistů.

Celkem čtyři bojové ukázky doplnilo vystoupení mažoretek a dobová módní přehlídka. Diváci mohli obdivovat repliku tančíku vz.33, četnický autokar značky Škoda, osobní automobil značky Z (Zbrojovka Brno), traktor Opel, motocykl značky ČZ, polní kuchyni a mnoho dalších ukázek výstroje a výzbroje dobových ozbrojených složek. Akce si kladla za cíl připomenout rovněž méně známé skutečnosti z doby ohrožení územní integrity Československa v osudném roce 1938. Zobrazili jsme tak polovojenskou organizaci českých a moravských Němců Republikanische Wehr, která se zapojila po boku Stráže obrany státu do zajištění bezpečnosti v pohraničí zmítaném sudetoněmeckými provokacemi.

Taktéž jsme připomněli přípravu obyvatelstva k obraně státu – v roce 1938 se uskutečňovaly různé manifestace a brané srazy, kde se prezentovala armáda i další branné spolky,

kteří na akci zastupoval zástupce Československé obce legionářské v historickém stejnokroji československého legionáře ve Francii, zástupce Československé obce dobrovolcké v historickém stejnokroji Slovácké brigády a netradičně ženy ve stejnokrojích Československé obce střelecké (poprvé vůbec prezentovány na vojensko-historické akci v ČR).

Akci pořádala Jednota ČsOL v Hodoníně s finanční podporou Ministerstva obrany ČR v rámci projektu „Prezentace tradic armády na jihu Moravy“. Participovaly na ní vedle

Národního ústavu lidové kultury rovněž Technické muzeum v Brně, Moravské zemské muzeum, Orelské mažoretky Mia a Salon první republiky. Děkujeme všem fotografům, že se s námi podělili o svůj materiál. Bylo opravdu těžké vybrat několik snímků z celé řady povedených záběrů. Díky patří rovněž všem účastníkům za jejich excelentní herecké výkony, a předně děkujeme za spolupráci Klubu policejní historie v Brně, který se přímo podílel na tvorbě scénářů jednotlivých bojových ukázek a přípravě bojiště. ■

90 let od vzniku památníku ve Čkyni

JEDNOTA ČsOL VE VIMPERKU

bř. Petr Martan a Vojtěch Plesník,
předseda jednoty

Památník padlým ve Čkyni je architektonickým skvostem, v době vzniku roku 1933 patřil – a stále patří – mezi největší památníky první světové války v okresech Strakonice a Prachatice. Byl postaven na návrh legionáře Václava Nováka a z iniciativy Jednoty Československé obce legionářské ve Čkyni a místních Hasičů a Sokolů. Veřejná slavnost k připomenutí výročí se uskutečnila 28. září 2023 na náměstí ve Čkyni.

Obecní a legionářské slavnosti se zúčastnili občané v čele se starostkou obce paní Stanislavou Tůmovou, za ČsOL byl přítomen řídící tajemník ČsOL br. Milan Mojžíš, br. Vojtěch Plesník a další členové vimperské legionářské jednoty. Vzácným hostem byl pan Radim Beneš, jehož praděd byl bratrem prezidenta Edvarda Beneše, čestného občana obce Čkyně.

Obnova památníku probíhala osm let a významně se na ni podílela Jednota ČsOL ve Vimperku, která se starala o vnitřní vybavení památníku a o instalaci artefaktů v interiéru památníku. Na rekonstrukci tohoto památníku se finančně významně podílela i ČsOL. Díky této pomoci byla dokončena celková rekonstrukce památníku k 90. výročí jeho vzniku.

Pamětní medaili „100 let ČsOL“ obdrželi při této příležitosti starostka obce Stanislava Tůmová, místostarosta obce Stanislav Chval, starosta SDH Čkyně Josef Kainc, Lucie Růžičková, Dalibor Vácha a Petr Martan.

BRATR VÁCLAV NOVÁK významná osobnost obce Čkyně

Narodil se 5. února 1886 v Únicích (okr. Strakonice). Po vypuknutí první světové války byl IV. Novák odveden k rakousko-uherské armádě a sloužil u 11. pěšího pluku. Již 4. prosince 1914 se

dostal v Srbsku do zajetí. Dne 17. ledna 1918 se ve francouzském Nanterre přihlásil do legií. Bojoval u československé legie ve Francii u 21. a 22. střeleckého pluku, a v boji byl zraněn. Konec války pro desátníka Nováka neznamenal návrat domů, ale v řadách legií skončil až 26. ledna 1920.

Vrátil se domů do Lázu (okr. Strakonice) a jako bývalý legionář zasloužilý na vzniku státu získal zaměstnání u státní pošty. Od roku 1932 se stal přednostou poštovního úřadu ve Čkyni a zde trvale bydlel. Hlásil se k českobratrskému náboženskému vyznání.

Ve Čkyni se zapojil do činnosti a stal se jednatelem Jednoty ČsOL pro Čkyni a okolí. Provozoval legionářský biograf (až do vzniku protektorátu). Právě Novák urychlil letitou veřejnou diskusi o výstavbě památníku ve Čkyni. A tak se stalo roku 1933 na počest 15. výročí od národního obrození a vzniku ČSR.

Po vzniku protektorátu se jednatel Novák s předsedou Josefem Máchou snažili zachránit čkyňskou jednotu ČsOL. Proto provedli změnu stanov a název na „Národní sjednocení legionářské odbočky ve Čkyni“. Avšak i tento spolek vadil německým okupantům a byl nuceně zrušen. Památník byl okupanty „očesan“ o sousoší legionářů a dvě sochy T. G. Masaryka. Zničena byla i cenná sbírka zbraní a památných předmětů z bojišť, kterou sesbíral Novák a zaplnil mausoleum památníku.

Legionář a veřejný činitel Novák své vlastenecké citění a minulost mohl těžko skrývat a věděl, že je sledován a veden v seznamech gestapa mezi tzv. „destruktivními inteligenty“, které Němci cíleně zatýkali a věznili v Terezíně. Měl štěstí, že na něho nedošlo.

Koncem dubna 1945 byl připraven ilegální národní výbor ve Čkyni se 13 členy, které vedl V. Novák. Po osvobození a volbách se Novák stal předsedou MNV Čkyně. Měl důvěru velitelství Americké armády, které mu při odjezdu z leženi ve Čkyni darovalo dva generátory na střídavý proud. Díky tomu mohl obnovit a provozovat kino „Zborov“.

V poválečných letech Novák významně přispěl ke zdokumentování a přesnému výkladu událostí při národní revoluci v květnu 1945 a o úloze partyzánských skupin Niva a Šumava II. V 50. letech byl bývalý legionář členem Svazu bojovníků za svobodu ve Čkyni. Byl iniciátorem zkrášlení okolí památníku na náměstí ve Čkyni. Právě jeho letitá práce spočívala v přeměně bývalého zahradnictví na okrasný park. Novák tím skrytě udržoval prvorepublikovou slávu památníku a legionářů.

S takovými aktivitami žil až do své smrti 6. ledna 1962. Jeho ostatky byly zpopelněny a jsou uloženy na hřbitově ve Strakonících.

Tak odešel československý legionář, který přispěl ke vzniku samostatného Československa, byl prvorepublikovým budovatelem obce a vlastencem. Stal se představitelem ilegálního národního výboru koncem protektorátu a poválečným předsedou MNV ve Čkyni a jednatelem Jednoty ČsOL ve Čkyni. Poslední desetiletí svého života žil v době, kdy společenské a politické uznání legionářů na vzniku státu nebylo oslavováno ani připomínáno. Jejich zásluhy se vymazávaly ze školních učebnic a z českých dějin. Jméno legionáře Nováka se již veřejně nezmiňovalo, není uvedeno (!) ani v publikaci „Čkyně, 1537–1987“. Novák se proti komunistickému režimu nestavěl, ostatně za protektorátu to bylo mnohem horší.

Snad z obavy z problémů s režimem kvůli držení legionářských upomínek se vdova Anna Nováková rozhodla zlikvidovat po manželovi jeho válečná a poválečná ocenění a vyznamenání, stejně jako album fotografií z první světové války.

Další podrobnosti o příběhu V. Nováka, o historii Jednoty ČsOL ve Čkyni a památníku, to vše se lze dočíst v publikaci P. Martan: Paměť Čkyňska II. Vydání knihy bylo součástí oslav 90. výročí od vzniku památníku. Knihu lze získat za cenu poštovního u autora na tel. 732 373 448, martanckyne@seznam.cz. ■

Tematický den po bojištích Ostravské operace

br. Antonín Zgažar
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL BRUNTÁL „34. PĚŠÍHO PLUKU STŘELCE J. ČAPKA“

Ve středu 11. října 2023 uspořádala Jednota ČsOL v Bruntále autobusový zájezd pro žáky dvou maturitních tříd Všeobecného a sportovního gymnázia v Bruntále do objektů, které spravuje Slezské zemské muzeum v Opavě.

Nejprve žáci se svými učiteli dějepisu navštívili Národní památník II. světové války v Hrabyni. Zde za výkladu průvodce zhlédli nově instalovanou expozici „Těžká léta 1938–1945“, která připomíná události druhé světové války jak z hlediska vojenského, tak politického, nevyhýbá se ani životu civilního obyvatelstva, hospodářství a kultuře. Velká část je také věnována čs. domácímu odboji a účasti čs. vojáků v bojích na všech frontách druhé světové války. Spoustu informací se zde studenti dozvěděli k dějinám Ostravsko-opavské operace z března a dubna roku 1945.

Na studenty nejvíce zapůsobily expozice schodů z koncentračního tábora v Mauthausenu a lidický památník, kde současné děti čtou dopisy uvězněných lidických dětí, které psaly domů, aniž by tušily, že další den bude jejich posledním...

Žáci na začátku prohlídky obdrželi pracovní listy, v průběhu prohlídky a výkladu je doplňovali a na závěr je společně s průvodcem vyhodnotili.

Z Hrabyně zamířili do Areálu československého opevnění v Hlučíně – Darkovičkách. Zde si od průvodce vyslechli historii budování našeho opevnění ve 30. letech 20. století v celé republice a zvláště podrobněji v slezském pohraničí. Teoretický výklad byl doplněn i o boje v rámci Ostravsko-opavské operace na konci druhé světové války. Poté již následovala prohlídka nejlépe zrekonstruovaného pěchotního bunkru MO-S 19 Alej. Nejprve se studenti

seznámili s nadzemní, bojovou částí pevnosti, kde jsou umístěny zbraně a kde by probíhaly bojové akce. Mohli zde zhlédnout mimo jiné originální kanon a sprážené kulometry. Z bojového poschodí následně sestoupili do týlového

podzemí, kde jim průvodce ukázal, jak zde žilo mužstvo, jak by za boje fungovalo filtroventilační zařízení, nebo jak by se čerpala voda. Dějepisnou exkurzi finančně podpořily Ministerstvo obrany ČR a ČsOL. ■

Víte, to byla válka

JEDNOTA ČsOL BRNO 2

text a foto
br. Tibor Dávid

V pondělí 9. října 2023 byla v zasedacím sále krajského zastupitelstva za přítomnosti náměstka hejtmána Jihomoravského kraje Mgr. Františka Lukla slavnostně představena nová kniha badatele, spisovatele a publicisty JUDr. Jana Kuxe, nositele ceny Jihomoravského kraje a Českého patriota za rok 2009 s názvem „Víte, to byla válka“.

Kniha se symbolicky křtila nikoli sklenicí sektu, nýbrž prstí od Zborova. Bratr Kux už léta pracuje jako terénní pracovník Československé obce legionářské a při svých pravidelných návštěvách sesbíral vzpomínky více než dvou desítek „obyčejných“ válečných veteránů druhé světové války z jižní

Moravy. Své příběhy vyprávějí na 300 bohatě ilustrovaných stranách knížky, která patrně bude mít pokračování. Jen oni tady nebudou. O to cennější jsou jejich mnohdy dosud nepublikované vzpomínky. Význam akce zvýrazňovala i legionářská symbolika – vlajka, písně *Hoši od Zborova* a *Pluží mraky*, legionářské i vojenské stejnokroje řady členů Jednoty ČsOL Brno 2. Bratr Kux je jejím předsedou.

Při této příležitosti byl Medailí Otakara Bystřiny dekorován moravský patriot, spisovatel PhDr. Jiří Jílek za svou celoživotní literární práci propagující Moravu, její folklór, jazyk a zvyky. Pamětní medailí ČsOL byli dekorováni Mgr. František Lukl, Ing. Milan Fryčka, MVDr. Zdeněk Walter a František Kopecký, kteří sponzorskými dary výrazně přispěli k vydání zmíněné publikace. Ke slavnostnímu rázu přispěla i živá hudební produkce Poutníků Františka Linhárka a Jiřího Látrala. Slavnostním aktem excelentně provedl legionář, člen jednoty Brno 2, br. pplk. Ing. Ivan Němec. ■

Nový prapor ostravské jedničky

text br. Martin Lokaj
foto Bc. Jana Hájková

JEDNOTA ČsOL OSTRAVA 1

Letošní Den vzniku samostatného čs. státu byl pro členy Jednoty ČsOL Ostrava 1 hned dvojnásobným svátkem. Z rukou primátora města Ostravy Mgr. Jana Dohnala totiž obdrželi nový reprezentativní prapor. Stalo se tak navíc na místě pro ně nejvzácnějším, a to u Zborovského památníku I. a II. zahraničního odboje v Husově sadu, za jehož vznikem a obnovou stáli jejich předchůdci.

Slavnostního setkání 28. října se zúčastnili představitelé krajské a městské samosprávy, uniformovaných sborů, spřízněných spolků a dalších institucí, přičemž nechyběla ani široká veřejnost. Přítomní nejprve tradičním pietním aktem uctili památku všech, kteří se zasloužili o samostatnost státu, od jehož vzniku letos uplynulo již 105 let. Po státní hymně a položení květinových darů před shromáždění vystoupil 1. náměstek hejtmana Moravskoslezského kraje Ing. Jakub Unucka, Ph.D., MBA a primátor města Ostravy Mgr. Jan Dohnal, kteří ve svých proslovech shodně akcentovali charakter svátku, který není toliko historickým ohlédnutím, ale především oslavou a povzbuzením pro současnost.

S odezněním večerky za padlé pak přišlo na řadu předání praporu, který jednota Ostrava 1 obdržela od města Ostravy jako náhradu za dosavadní, silně opotřebovaný a dlouhodobě nevyhovující prapor, a to coby ocenění záslužné komemorativní, vzdělávací a sportovně-branné činnosti jednoty, prostřednictvím které jsou na Ostravsku zachovávány tradice I. a II. odboje za národní osvobození a památka jeho

účastníků. Rozvinutý prapor primátor vložil do rukou předsedy jednoty br. Martina Lokaje, který jej poté předal strážní v historických stejnokrojích čs. legií pod velením místopředsedy jednoty br. Zdeňka Merty.

Praporečník br. Vítězslav Mácha následně sklonil žerď praporu k udělení dedikační stuhy města Ostravy. Další stuhy pak připnuli kmotří praporu, a to zástupci rodiny Klegovy a Řehulkovy, jejichž předci – pplk. MUDr. Ludvík Klega (1888–1933) a genmjr. Ing. Josef Řehulka (1915–2002) – patřili mezi přední osobnosti legionářského hnutí na Ostravsku minulého století. Nešlo přitom o náhodu. Jednota ČsOL Ostrava 1 v uplynulém roce oběma odhalila v rodných obcích pamětní desky. Dekorováním praporu tak jejich potomci zároveň vyjádřili svůj vděk.

Pro jednotu Ostrava 1 šlo přirozeně o velkou čest. Rozvinutí nového praporu ostatně představuje v jejím životě zcela výjimečnou událost. Prapor totiž nemá pouze praktický (dnes už spíše historický), ale především hluboce symbolický význam – zhmotňuje totiž v sobě hodnoty, ideály a tradice, ke kterým se členové jednoty hlásí, jež hrdě nesou a aktivně šíří. To se přirozeně odráží také na podobě praporu, který na líci listu nese znak ČsOL s letopočty zápasů o národní osvobození 1914–1920 a 1938–1945, a na rubu symboliku inspirovanou praporem 1. čs. samostatné tankové brigády, osvoboditelky města Ostravy na jaře 1945, jejíž mnozí příslušníci byli až do svého skonu členy jednoty.

Slavnostní shromáždění však předáním praporu nekončilo. Členové jednoty a hosté se následně přesunuli do blízkého hotelu Mercure, kde na ně v salónku Hlubina čekalo vedle volnějšiho společenského setkání a občerstvení také promítání filmu z produkce jednoty pod názvem Historie a současnost legionářského hnutí na Ostravsku. Ten představil jednak unikátní, dosud nepublikované historické snímky ostravských legionářů z meziválečného a těsně poválečného období, jednak ilustroval bohatou a pestrou činnost členstva legionářské jednoty Ostrava 1 v posledních letech. ■

105. výročí vzniku Československa si připomněli i na Ukrajině

text a foto ses. Natalia Parfenenko
předsedkyně jednoty

JEDNOTA ČSOL UKRAJINA

V letošním roce uplynulo již 105 let od vzniku Československa. Washingtonská deklarace, dokument vytvořený Tomášem Garriguem Masarykem a jeho spolupracovníky ve Spojených státech amerických, vyšla tiskem již 19. října 1918. Hlavním cílem bylo vymanění se z rakousko-uherské nadvlády. Československo se po svém vzniku rychle zařadilo mezi nejdemokratičtější a hospodářsky nejvyspělejší státy Evropy.

Nejen tyto dějinné události, které se před 105 lety odehrály, si v ukrajinské Malynivce, Yurivce a okolních osadách připomněli zde žijící lidé s českými a slovenskými kořeny. Právě v této oblasti totiž stále působí Ukrajinsko-česká kulturní a vzdělávací společnost „Malynivske“.

V Malynivce, která se po připojení Zakarpatské Ukrajiny stala taktéž součástí nově vzniklého státu, se u příležitosti

vzniku Československa konal kvíz s názvem „Pravda vítězí“. Místní knihovnice Alla Kotlubovská uspořádala také přednášku o obci Malynivka a hlavních milnicích její historie. K akci se připojili i členové organizace „Sokol Malín“. Děti získaly nové vědomosti, strávily společně zábavné odpoledne a domů si odnesly drobné dárky na památku této události. Nejaktivnějším dětem předala diplomy

předsedkyně Malynivské vzdělávací společnosti Jevgenia Polishchuk.

At pravda vždy zvítězí!

Letoun L-10A Electra, se kterým těsně před okupací doletěl Oldřich Doležal do zahraničí. Baťa později letoun prodal kanadskému letectvu, poté ho vlastnilo několik soukromníků (na snímku z 80. let v kanadském válečném zbarvení), než se v roce 2015 opět vrátil do Česka. (foto wikipedia.org)

Oldřich Doležal a potopení lodi Alsterufer

br. Michal Rak

V závěru roku uplynulo 80 let od největšího úspěchu našich letců za druhé světové války – potopení tzv. lamače blokády, německé rychlé obchodní lodi *Alsterufer*. Úspěch si připsala osádka vedená kapitánem Oldřichem Doležalem. Shodou okolností letos uplyne 40 let od jeho úmrtí a během slavnostního večera 28. října mu prezident republiky Petr Pavel udělil Medaili Za hrdinství. Pojďme si proto jeho osud přiblížit.

Oldřich Doležal se narodil 1. března 1912 v Moravské Ostravě, měl čtyři sourozence a jeho otec byl krejčím. Oldřichovi během středoškolských studií učarovala bezdrátová telegrafie a všeobecný zájem o elektroniku. Byť otec předpokládal, že mu Oldřich pomůže v krejčovské dílně, nakonec zahájil studium na technické škole v Ostravě, které po dvou letech ukončil a nastoupil u výrobní společnosti Reichter. V téže době pro rodiče, bydlící v té době ve Vítově, sestrojil radiopřijímač, první v obci, takže jejich chalupa se stala místem setkávání. Oldřich pak 25. října 1931 začal pracovat u Bati ve Zlíně jako strojař. V září 1934 nastoupil základní vojenskou službu, kterou prodělal do září 1936 jako spojař na Slovensku. Poté se vrátil k firmě Baťa, která využila jeho nových

Oldřich Doležal v uniformě letce RAF. (sbírka M. Studničky)

schopností. Stal se radiotelegrafistou na firmním letišti v Otrokovicích.

Nástup práce na letišti významně ovlivnil jeho život. Létání mu učarovalo. Rychle získal průkaz pilota kluzáků a během akce „1000 pilotů republiky“ získal i diplom sportovního pilota. Zároveň prodělal kurz leteckého a lodního radiotelegrafisty, navigační kurz a učil se anglicky. Stal se tak platným členem osádek Baťových letounů, se kterými létal po Evropě. Za mobilizace sloužil jako kurýrní pilot u leteckého pluku 2 v Olomouci. Po odstoupení pohraničí se opět vrátil k Baťovi. Dne 11. března 1939 odletěl s Baťovým šéfpilotem Janem Šerhantem ve stroji Lockheed L-10A Electra (OK-CTB) na služební cestu do Polska, odkud pokračovali do Jugoslávie, kde je zastihla 15. března zpráva o okupaci zbytku Českých zemí. Pokračovali proto přes

Francii do Británie, kde Doležal oficiálně 21. června zahájil práci u britské pobočky v East Tilbury, aby se nemusel vracet do protektorátu.

PILOTEM KRÁLOVSKÉHO LETECTVA

Po pádu Francie v červnu 1940 se čs. vojáci začali přesouvat do Velké Británie, kde se z nich začalo formovat čs. vojsko. Oldřich proto požádal o propuštění z firmy Baťa a 24. září 1940 do něj dobrovolně vstoupil. V hodnosti svobodníka se stal příslušníkem Náhradního tělesa čs. armády v Cholmondeley Parku. Dne 7. března 1941 byl povýšen na desátníka, zároveň si ale požádal o přeložení k letectvu. Stalo se tak již 22. března. Chtěl se stát pilotem, velení se ale rozhodlo využít jeho radiotelegrafických zkušeností a v květnu 1941 ho zařadilo jako pozemního radiotelegrafistu k 312. čs. stíhací peruti. S tím samozřejmě

Vickers Wellington Mk.IC (Z1111/KX-N) 311. perutě ve zbarvení používaném u Velitelství pobřežního letectva. Na tomto stroji podnikl Doležal svůj první operační let. (VÚA-VHA)

Liberator GR Mk.V při přípravě ke startu. (VÚA-VHA)

Oldřich spokojený nebyl a žádal o přeložení do pilotního výcviku. Nakonec mu bylo vyhověno a v červenci k pilotnímu výcviku nastoupil. Ten základní a pokračovací ukončil 24. prosince 1941 a 31. ledna 1942 zahájil v britské hodnosti *Sergeant* (četař) a čs. hodnosti rotmistr operační výcvik u 1429. COTF v East Wrethamu na letounech Wellington Mk.IC. Stal se druhým pilotem v osádce kapitána Sgt Václava Soukupa, která 1. října 1942 nastoupila službu u 311. čs. bombardovací peruti.

Ta v té době operovala ve stavu 19. skupiny Velitelství pobřežního letectva z letiště Talbeny v jižním Walesu. Vyzbrojena byla stále dvoumotorovými bombardéry Vickers Wellington Mk.IC, které jen svou černou noční kamufláž

Oldřich Doležal po udělení Záslužného leteckého kříže. (fcafa.com)

Druhým pilotem byl Sgt Robert Procházka (7. 10. 1917, Praha – 31. 7. 1987, Praha). Ten v době mobilizace prodělal pilotní školu v Hradci Králové, kterou ukončila německá okupace. Uprchl proto do Polska, ale v září 1939 byl zajat Rudou armádou. V únoru 1941 však mohl odjet s dalšími čs. vojáky do Británie, kde byl v červenci přijat do RAF. Prodělal pilotní výcvik a 25. července 1943 nastoupil službu u 311. peruti. Demobilizoval v únoru 1946 v hodnosti podporučík letectva v záloze. (VÚA-VHA)

Navigátor F/O Zdeněk Hanuš (30. 7. 1912, Pačejov – 28. 11. 1982, Austrálie) byl důstojník dělostřelectva z povolání, který absolvoval kurz leteckého pozorovatele. Do exilu uprchl v prosinci 1939 tzv. balkánskou cestou. V září 1942 byl přemístěn k letectvu a v listopadu nastoupil službu u 311. peruti. Po odlétání operační túry sloužil s Doležalem u 246. peruti RAF, po válce byl povýšen na majora letectva. (sbírka M. Studničky)

vyměnily za bílou pro operace nad mořem. Hlavním úkolem peruti totiž bylo nad vodami Biskajského zálivu pátrat po ponorkách, které ohrožovaly spojenecké námořní konvoje. Jednalo se o činnost náročnou a nebezpečnou. Mnohahodinové patroly nad vodní hladinou byly úmorné a vyžadovaly od letců velkou soustředěnost. Nejen při vyhledávání ponorek, ale také při ostraze okolní oblohy, protože nad oblastí operovaly německé dálkové stíhačky.

Také radiotelegrafista Marcel Ludikar (28. 1. 1920, Paříž – 31. 10. 2003, Londýn) uprchl do zahraničí tzv. balkánskou cestou. Po službě ve Francii ustoupil do Británie, kde byl v září 1941 přeložen k letectvu, k 311. peruti nastoupil v listopadu 1942. Po válce byl povýšen na nadporučíka letectva v záloze. Po komunistickém převratu odešel do exilu a opět sloužil v RAF. Do důchodu odešel v roce 1975 v hodnosti Squadron Leader (major). Byl velice aktivní v exilových spolcích, včetně ČsOL. Po Sametové revoluci se angažoval v rehabilitaci čs. letců. V roce 1995 byl povýšen na generálmajora. (sbírka M. Studničky)

Horní střelec F/Sgt Ivan Schwarz (11. 12. 1923, Bratislava – 4. 1. 2018, Londýn) vstoupil do RAF v listopadu 1941. K 311. peruti byl přidělen na konci listopadu 1942 a v březnu 1945 byl zařazen k dopravní 167. peruti. Po válce byl povýšen na nadporučíka letectva v záloze, sloužil v Praze, ale již na podzim 1946 odešel zpět do Británie. Nejprve zde obchodoval s čs. zbožím, což po únoru 1948 nebylo možné. Zakotvil proto ve stavebnictví a strojírenství. Byl aktivní ve Svazu letců Svobodného Československa, v letech 2006–2009 byl jeho předsedou. (sbírka M. Studničky)*

Zadním střelcem byl Sgt František Veitl (26. 8. 1903, Praha – 3. 10. 1944, Severní moře), předválečný četník a člen Stráže obrany státu. Do exilu odešel v srpnu 1939 a na začátku roku 1940 se stává osobním strážcem prezidenta Beneše. Chtěl však s nacisty bojovat přímo, a tak byl na prezidentovu přímělu v dubnu 1943 přijat do RAF. Po výcviku na palubního střelce nastoupil v září 1943 k 311. peruti. Jako jediný z osádky nepřežil válku. Dne 3. října 1944 byl v osádce Liberatoru FL937, který byl u norských břehů sestřelen německými stíhači. (sbírka M. Studničky)

Radarovým operátorem byl Jindřich Hahn (18. 12. 1918, Vídeň – srpen 1997), příslušný do Kolína, civilním zaměstnáním úředník, který v dubnu 1940 vstoupil do britské armády. V říjnu 1941 byl přijat do RAF a v březnu 1943 nastoupil službu u 311. peruti. Válku zakončil v hodnosti četař aspirant. (sbírka M. Studničky)

Boční střeliště obsluhoval W/O Josef Kosek (5. 1. 1909, Měnín – 26. 3. 1972, Brno), který byl do čs. armády odveden ve Francii v únoru 1940, podařilo se mu dostat do Británie, kde byl v srpnu 1940 přemístěn k letectvu. Po přeškolení na palubního střelce byl v únoru 1941 poslán k 311. peruti. Válku zakončil v britské hodnosti Flight Lieutenant (kapitán), na nadporučíka letectva v záloze byl povýšen v lednu 1946. (sbírka M. Studničky)

Prohraný souboj, ale také větší technická závada, znamenaly většinou smrt, protože záchrana byla daleko.

Do operační činnosti perutě se Oldřich Doležal poprvé spojil 24. října 1942, kdy letěl jako druhý pilot v osádce F/Lt Bohuslava Eichlera. Jejich patrole proběhla bez zvláštních událostí. Následovalo několik dalších letů se zkušenými kapitány, až konečně 3. listopadu vyrazil na protiponorkovou hlídku pod vedením Sgt Soukupa. Startovali k ní s Wellingtonem Mk.IC (X9827/KX-F) v 7.54 hod. a v 17.01 hod. se v pořádku

vrátili do Talbeny. Další operační lety následovaly v rychlém sledu za sebou. Doležal si při nich vedl skvěle, k 1. lednu 1943 byl povýšen do hodnosti *Flight Sergeant* (rotný) a 7. března odstartoval poprvé jako kapitán letounu. Druhého pilota mu při této příležitosti dělal také do hodnosti F/Sgt povýšený Václav Soukup. Na konci června byl Doležal povýšen do nejnižší britské důstojnické hodnosti *Pilot Officer* (poručík) a v červenci obdržel Čs. medaili Za chrabrost.

V létě 1943 čekala osádka 311. perutě velká změna. Dne 26. května se jednotka přesunula na letiště Beaulieu v hrabství Hampshire, kde se začal přecvičovat na americké čtyřmotorové bombardéry Consolidated Liberator GR Mk.V. Proti wellingtonům se jednalo o velký skok dopředu. Čtyři motory zajišťovaly nejen větší bezpečnost, ale také větší výdrž,

únosnost výzbroje a některé stroje byly vybaveny i protilodními radary. Ty byly samozřejmě nad rozsáhlými vodními plochami při vyhledávání cílů velkým pomocníkem. Byly to ale zároveň letouny poměrně složité, což s sebou v budoucnu přineslo řadu leteckých nehod. Osádka stroje se také navýšila na osm až deset mužů.

Peruť se stala operační na konci srpna, bohužel začátek s novými letouny nebyl vydařený. Na první hlídku odstartoval 21. srpna v 9.47 hod. ve stroji BZ780/O sám velitel perutě W/Cdr Jindřich Brejček, letoun se však již nevrátil. Až později vyšlo najevo, že byli sestřeleni německými stíhači. Zahynulo všech osm letců. Mezi nimi byl i slavný předválečný boxer Vilda Jakš, který právě zahajoval svou druhou operační túru. Dne 29. srpna zahynula při havárii během startu osmičlenná osádka F/O Adolfa Musálka a hned následujícího dne havaroval při startu další letoun, přičemž zahynulo šest letců. Navíc z patroly nad Biskají se vrátil stroj P/O Josefa Stacha s mrtvým střelcem Sgt Andrejem Šimkem, který padl v souboji s německými stíhači. To velmi otřásl morálkou perutě, takže musela být stažena z operací. V září se však do akce vrátila, přičemž vykonala celkem 54 bojových letů.

NEJVĚŠÍ ÚSPĚCH

Série rutinních protiponorkových patrol byla přerušena na konci roku 1943. Němci totiž 21. prosince spustili akci Bernau. Chtěli během ní zajistit proplutí pěti tzv. blockade-runnerů, tedy rychlých obchodních lodí do francouzského přístavu Bordeaux. K jejich ochraně vyčlenili velké množství válečných lodí a na 200 různých letadel. Spojenci však díky čtení německé radiokorespondence (Ultra) o všem věděli a na zachycení lodí se připravili. Nicméně první z nich, loď *Osorno* s nákladem kaučuku, cínu a wolframu, i přes poškození k břehům Francie 26. prosince dorazila, byť s ní musela osádka najet na mělčinu.

Druhá na řadě byla loď *Alsterufer*, která vyplula 4. října 1943 z japonského Kóbe s nákladem 300 tun wolframu, 200 tun cínu a kaučuku. Plavidlo s výtlačkem 2729 BRT a délkou 96 metrů bylo v roce 1939 vyrobeno ve Švédsku pro „dopravu

◀ ▲ ▶ *Snímky hořící lodi Alsterufer pořízené Doležalovou osádkou.* (sbírka M. Studničky a VÚA-VHA)

exotického ovoce“. Po vypuknutí války bylo upraveno na zásobovací plavidlo a vyzbrojeno sedmi kanóny různých ráží. Do Japonska pro vzácné suroviny vyplulo v březnu 1943. Nyní se pod velením kapitána A. Piateka blížilo k břehům Evropy. Dne 25. prosince dostalo od německé ponorky zprávu, kde má dojít k setkání s lodním doprovodem. To zachytili Britové a dostali se tak lodi na stopu.

Fotografie Doležalovy osádky na konci roku 1943. Zleva Sgt Štefan Fonta (akce proti Alsteruferu se neúčastnil, chybí tak Sgt Frasntišek Veitl), F/Sgt Ivan Schwarz, F/Sgt Jindřich H. Hahn, F/Sgt Marcel Ludikar, P/O Oldřich Doležal, F/O Zdeněk Hanuš, Sgt Robert Procházka a W/O Josef Kosek. (VÚA-VHA)

Osádky 311. perutě se do pátrání po lamačích blokad zapojily hned 21. prosince, jedné ze tří vyslaných osádek tehdy velel Oldřich Doležal. Úspěch si ale připsal až 27. prosince. Ráno toho dne byl *Alsterufer* objeven létajícím člunem Sunderland Mk.III od 201. perutě RAF zhruba 1350 km daleko od Brodeaux. Po čtyři hodiny loď ve špatném počasí sledoval,

a když mu začalo docházet palivo, neúspěšně ji bombardoval. To už ale nad loď mířila další letadla RAF. Provedla několik, také neúspěšných útoků. Němci se bránili protiletadlovou palbou, ale několik kanónů jim selhalo a poté, co se dozvěděli, že podporu válečných lodí neobdrží dříve než následujícího dne, jejich morálka začala rychle upadat.

Mezitím k lodi mířily Liberatory 311. čs. perutě. Jednalo se o šest strojů, které startovaly v různých časových intervalech od osmé hodiny ranní. P/O Doležal letěl jako kapitán stroje BZ796/H, který byl vyzbrojen raketami SAP 60 a dvojicí pum. Jeho druhým pilotem byl Sgt Robert Procházka, navigátorem F/O Zdeněk Hanuš, radiotelegrafistou Marcel Ludikar, [◀ ▲ ▶ Slavnostní přivítání Oldřicha Doležala ve Vítově 28. srpna 1945. \(fcafa.com\)](#)

radarovým operátorem Jindřich H. Hahn, horním střelcem F/ Sgt Ivan Schwarz, zadním střelcem Sgt František Veitl a boční stříliště obsluhoval W/O Josef Kosek. Vzlétli v 10.16 hod. a v 15.35 hod. se na jejich radaru objevil cíl, který záhy spatřili dírou v mracích a identifikovali jako loď střední velikosti s výtlakem asi 6 000 tun. Po přiblížení po nich spustila palbu, tak se vzdálili a udržovali radarový kontakt.

V 16.07 hod. zahájil Doležal útok. Nejprve vypálil osm raket SAP 60 a zaznamenal pět zásahů nad čarou ponoru na zádi. Následně Hanuš odhodil obě bomby. Obě přesně trefily cíl a na lodi došlo k obrovské explozi, která Liberator nadhodila. Po celou dobu po nich Němci pálili a poškodili jeden z motorů, Liberator ale dokázal odletět do bezpečné vzdálenosti. Z té bylo pořízeno několik fotografií hořícího plavidla a poté se Doležal vydal k návratu na základnu. Cestou zachytili zprávu, že loď je v plamenech a potápí se. Když tak v 21.50 hod. v pořádku dosedli na letiště v Beaulieu, očekávali je již rozradostnění čs. kolegové, ale i britský personál základny. Začaly dlouhé oslavy a brzy dorazily první gratulace.

Alsterufer se však nepotopil tak rychle. Útok Liberatoru skutečně způsobil explozi v podpalubí a loď začala hořet, na hladině se ale udržela skoro celý den. Dokonce na ní zaútočilo několik dalších letadel, žádné ale již netrefilo. Loď se tak potopila až v 16.00 hod. 28. prosince, 74 přeživších německých námořníků se uchýlilo do záchranných člunů a příštího dne bylo zajato britskou korvetou. Při výslechu pak ocenili odvalu útočícího Liberatoru a kapitán označil pilota za „starého mazaného lišáka“.

Potopení lodi *Alsterufer* můžeme bez nadsázky označit za největší válečný úspěch čs. letců. Jen vezený wolfram by pokryl potřeby německého průmyslu na jeden rok! Jednalo se tak o velkou ránu německému válečnému úsilí. Ta byla o to větší, že do Bordeaux nedopluly ani zbylé tři lodě. *Weserland*, *Burgenland* a *Rio Grande* byly na začátku ledna 1944 potopeny Američany v jižním Atlantiku. Po tomto nezdaru se již Němci o podobnou akci nepokusili.

O úspěchu čs. letců brzy referoval spojenecký tisk a ti také brzy obdrželi různá vyznamenání. Doležal s Hanušem byli Brity dekorováni vysoce ceněným Leteckým záslužným křížem (DFC), dne 31. ledna 1944 jim je předal velitel Velitelství pobřežního letectva A/C/M William Sholto Douglas. Ostatních šest letců obdrželo Čs. válečný kříž 1939. Doležal byl také povýšen do hodnosti *Flying Officer* (nadporučík).

Oldřich Doležal pokračoval ve službě až do 17. srpna 1944, kdy podnikl poslední hlídku nad Severním mořem. Po podpoře vylodění v Normandii v červnu 1944 se totiž perut 9. srpna přesunula na skotskou základnu Tain, protože se německé ponorky z Francie přesunuly do Norska. Celkem se tak zúčastnil 69 bojových akcí v trvání 661 letových hodin.

Od září do prosince 1944 pak Oldřich Doležal prodělal přeškolení na dopravního pilota a se „svým“ navigátorem F/Lt Zdeňkem Hanušem a s radiotelegrafistou W/O Františkem Sadilem nastoupil 12. prosince 1944 službu u 246. dopravní perutě RAF. S dopravními Liberatory poté létali do Afriky, na Cejlon či do Indie. Těsně po konci války, 13. května 1945, Doležal onemocněl, 29. června byl ale povýšen do britské hodnosti *Flight Lieutenant* (kapitán) a české hodnosti poručík letectva a 24. srpna byl oficiálně přeložen do Čs. depa a vrátil se domů. Kromě DFC byl za svou válečnou službu vyznamenán třemi Čs. válečnými kříži 1939, dvěma Čs. medailemi Za chrabrost, Čs. medailí Za zásluhy I. stupně, Pamětní medailí čs. zahraniční armády (se štítkem VB) a britskými kampaňovými vyznamenáními The 1939–1945 Star, Atlantic Star, Defence Medal a War Medal.

ÚLET Z REPUBLIKY

Doma zůstal Oldřich Doležal krátce v armádě a působil v Ruzyni u Letecké dopravní skupiny. K 30. březnu 1946 ale odešel z činné služby a 2. dubna 1946 se stal šéfpilotem firmy Baťa v Otrokovicích. Ta byla již od října 1945 státním podnikem. Jistě již tady Doležal zaznamenal, že poválečné Československo se bude od toho předválečného v mnohém odlišovat. V březnu 1948 nastoupil jako pilot k Čs. státním

Oldřich Doležal jako kapitán společnosti Air Kruiše. (fcafa.com)

aeroliniím (ČSA), to už vládu v zemi drželi komunisté, kteří začali perzekvovat bývalé vojáky ze západní fronty, zejména letce. Nejdříve se to dotklo těch v armádě, brzy ale došlo i na letce civilní. Řada z nich tak volila druhý odchod do exilu. Doležal se stal nedobrovolným aktérem jedné z těchto událostí, když byl 4. května 1948 unesen jím pilotovaný letoun C-103 (OK-ZDL) Vojmírem Matusem, který absolvoval u RAF základní pilotní výcvik, a Ludmilou Hoffmannovou, do bavorského Erdingu. Zde všech pět cestujících požádalo o politický azyl.

Doležal se tehdy ještě vrátil domů, ale perzekuce se začala dotýkat i jeho. Bývalým letcům ze Západu byly sebrány zahraniční linky, zabaveny pasy a nemohli s nimi létat rodinní příslušníci. Protože někteří z nich se svými letadly ulétli do zahraničí, bylo jasné, že brzy budou ze služby vyhozeni všichni. To vše přivedlo Doležala ke skupině, která se rozhodla zorganizovat simultánní úlet rovnou tří letadel, přičemž mezi cestujícími měli být i rodiny a známí letců. Aby se však splnili výše uvedené podmínky, vždy na palubě letounu s letci bez rodinných vazeb. Akce nakonec proběhla 25. března 1950 a skončila úspěšným přistáním v Erdingu u Mnichova. Dorazily sem tři stroje C-47 Dakota. První byla OK-WAR s piloty Josefem Klesnilem (původně 311. peruť) a Vítem Angetterem (312.), dalšími třemi

členy osádky a 26 cestujícími z Brna, OK-WDR pilotů Ladislava Světlíka (312.), Mečislava Kozáka (311.) a palubního mechanika Gejzy Holody (311.) s navigátorem a 18 cestujícími z Ostravy a OK-WDS pilotů Oldřicha Doležala (311.), Bořivoje Šmída (310.) a radiotelegrafisty Stanislava Šáchy (311.) s dalšími dvěma členy osádky a 26 cestujícími z Bratislavy. Z celkem 85 osob zůstalo v zahraničí 27, mezi nimi i Doležalova manželka Květa s půlročním synem (letěli z Ostravy, aby nedošlo k prozrazení). Zbylí se vrátili do Československa, kam byly předány i letouny. Šlo o první podobnou akci v historii letectví. Zatímco na Západě se uprchlíci stali hrdiny, na východě byli označeni za zločince. Na motivy akce dokonce vznikl v roce 1952 čs. propagandistický film Únos, vykreslující letce jako ty nejtěžší kriminálníky.

Doležal se s rodinou usadil v Británii, v roce 1954 získal licenci civilního pilota a začal létat na Dakotách pro společnost Air Kruiše po Evropě. V roce 1956 se podílel na evakuaci maďarských uprchlíků z Vídně a o rok později se s rodinou přesunul do Libye, kde se podílel na zásobování táborů pro těžaře ropy. V roce 1960 se rodina vrátila do Británie do Kentu a Doležal u společnosti pracoval až do roku 1965, kdy bylo u lékařské prohlídky zjištěno poškození sluchu neumožňující jeho další

aktivní pilotní kariéru. Zprvu začal podnikat, ale záhy nastoupil práci u Informační služby svobodného Československa (*Free Czechoslovak Information Service*), která vyvíjela aktivity proti čs. komunistům. Denně dojížděl do Londýna, což se projeвило na jeho zdraví a na podzim 1969 musel práce zanechat. Nastoupil pak do firmy AVO v Doveru, kde se vyráběla elektrická měřící zařízení. V lednu 1970 však utrpěl při pádu těžký úraz, po kterém zůstal ochrnutý a zbytek života strávil na lůžku. Zemřel 28. listopadu 1983 v nemocnici v Etchinghillu, jeho popel byl pohřben v čs. sekci hřbitova Brookwood. Příbuzní z Československa samozřejmě na pohřeb puštění nebyli.

Doma se tak Oldřichu Doležalovi dostalo uznání až po sametové revoluci. V září 1991

byl v rámci rehabilitace bývalých příslušníků RAF povýšen na plukovníka in memoriam. V prosinci 2005 se stal čestným občanem města Fryšták, pod který dnes patří obec Víťová. V roce 2015 byla na místě domu jeho rodiny ve Víťové vztyčena pamětní deska. A letos, 28. října 2023, mu byla udělena Medaile Za hrdinství. ■

Děkujeme panu Tomu Doležalovi, synovi Oldřicha Doležala, za pomoc s přípravou článku. Tom spravuje web o čs. letcích, který naleznete na adrese <https://fcafa.com>.

Časopis Legionářský směr navazuje na stejnojmenný titul vydávaný Československou obcí legionářskou ve 20. letech minulého století jako týdeník, posléze měsíčník. Jeho hlavním posláním je prezentovat rozsáhlou a různorodou činnost Československé obce legionářské, připomínat odkaz zakladatelů samostatného československého státu a zejména pak ideje boje za svébytnost, svobodu a demokracii v době vzniku samostatného státu, za druhé světové války i v novodobé historii. Časopis je určen pro členy Československé obce legionářské, válečné veterány, sympatizanty a také širokou veřejnost, kterou zajímá tato problematika.

VYDAVATEL: Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2, www.csol.cz, tel.: +420 224 266 235, fax: +420 224 266 274, e-mail: sekretariat@csol.cz **ŠÉFREDAKTOR:** Jiří Filip, tel.: +420 734 315 634, e-mail: tajemnik@csol.cz
EDITOR: Marcela Volfová, e-mail: volfova@csol.cz **GRAFICKÁ ÚPRAVA, TISK A DISTRIBUCE:** Vydavatelství MAC, spol. s r.o.,

Na Spojce 968/7, 101 00 Praha 10 - Vršovice **ADRESA REDAKCE:** Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2 **UZÁVĚRKA ČÍSLA:** 15. prosince 2023, **EVIDENČNÍ ČÍSLO:** MK ČR E 20912, Elektronickou podobu Legionářského směru naleznete na: www.csol.cz v rubrice Projekty. ■

**MUZEUM
ČESKOSLOVENSKÝCH**

LEGIÍ

LEDEN 2024
MUZEJNÍ VEČERY

10. LEDNA 2024 18:00

JAROSLAV HAŠEK – VOJÁK, HRDINA, ZBĚH

Spisovatel a novinář, který si užíval fabulace. Bohém, který pro společnou myšlenku burcoval davy. Anarchista, kterého několikrát vyznamenali za hrdinství v boji. Hrdina, který třikrát zběhl. Autor Dobrého vojáka Švejka. C. a k. jednoročák, čs. dobrovolc a rudý komisař Jaroslav Hašek zemřel před 101 lety, 3. ledna 1923 v Lipnici nad Sázavou. Všechny tyto jeho životní role připomene naše první přednáška roku 2024.

Přednáší Vlastimil Křišťan.

24. LEDNA 2024 18:00

FILM „PATHS OF GLORY“ / „STEZKY SLÁVY“ (USA, 1957)

Komentovaná projekce amerického protiválečného filmu režiséra Stanleyho Kubricka podle skutečné události. Úvodní slovo pojedná o historické předloze snímku, takzvané aféře francouzských desátníků ze Souainu, kvůli které byl film jistý čas zakázaný.

Komentuje Petr Tolar.

VSTUPNÉ ZDARMA

**KAPACITA SÁLU OMEZENA - REZERVACI MÍSTA LZE PROVÉST
OSOBNĚ NA RECEPCI MUZEA NEBO POMOCÍ KONTAKTŮ:**

e-mail: muzeum@csol.cz, tel.: 734 315 642

Muzeum československých legií

br. Vlastimil Kříšťan

Rakousko-uherský náhradní bodák pro opakovací pušku vz. 95

Rakousko-Uhersko nebylo v roce 1914 na Velkou válku připraveno. Během několika měsíců konfliktu začalo docházet k potížím ve výrobě a v zásobování civilního trhu, ale i armády, a bylo třeba přistoupit k využívání náhražkových materiálů a k zjednodušení výrobních postupů. Vznikla tak celá řada náhražkových, či též německy a slangově „ersatz“, řešení. Ani tyto kroky ale rakousko-uherské ekonomice nepomohly zmírnit dopady války a od roku 1917 vedl všeobecný nedostatek k postupné destabilizaci společnosti.

Jedním z jasně viditelných případů zjednodušování byly náhradní bodáky. Rakousko-uherský průmysl je vyráběl pro celou řadu pušek, které armáda mocnářství užívala. Tento konkrétní kus je jedna z četných variant určených pro standardní armádní opakovací pušku vz. 95 systému Mannlicher. Přímá jednobřítá čepel s konvexním 205 mm dlouhým výbrusem je oproti jílci překroucena o devadesát

stupňů. V jílcové části je nýtováním připojena příčka s nákrůžkem a plochá pojistná pružina. Bodák o celkové délce 385 mm je uložen ve standardní plechové pochvě se závěsným hákem, nošené v koženém závěsníku na opasku. V tomto případě buď bodák a pochva nebyly opatřeny černěním či ochranným lakovým nátěrem nebo se do dnešních dnů nedochovaly.

Mladá Československá republika se nacházela ve složité ekonomické a hospodářské situaci a válečný materiál zaniklého mocnářství pochopitelně přejala, včetně náhražkových modelů. Vojáci i dobrovolci tak užívali „ersatz“ bodáky různých typů a provedení v bojích na Těšínsku a Slovensku a při mírové službě hluboko do 20. let. Některý rakousko-uherský

náhradní materiál byl v omezené míře používán československou armádou až do nacistické okupace republiky v roce 1939.

